

občina krško

NOVO OLAS

SKUPNE DELEGATSKE INFORMACIJE

ZOTK Krško organizira

XI. srečanje mladih tehnikov Slovenije

Zveza organizacij za tehnično kulturo Krško je prevzela obveznost, da s pomočjo Zveze organizacij za tehnično kulturo Slovenije, OK ZSMS Krško ter pokrovitelja — DO SOP, ostalih organizacij združenega dela ter drugih samoupravnih organizacij in skupnosti vsebinsko pripravi in organizira XI. srečanje mladih tehnikov Slovenije.

Srečanje bo v Krškem 22. in 23. 5. 1987 v okviru delovnega praznovanja mednarodnega leta mladih in prizadevanj za uvajanje novih znanstveno-tehničnih dejavnosti za iskanje tehničnih, tehnoloških in organizacijskih izboljšav, dopolnitev ter inovacij članov klubov mladih tehnikov, predvsem na področju znanstveno-tehnične, proizvodno-tehnične, tehnično-konstruktorske in tehnično-operatorske dejavnosti.

Prireditev bo potekala v času praznovanja dneva mladosti v Krškem kot skupna manifestacija na področju politehnične, delovne in proizvodne vzgoje ter razvijanja in širjenja tehnične kulture s posameznimi elementi družbenosamosaščitne aktivnosti.

Kovinarji, avtomehaniki, električarji:

Četrto regijsko srečanje

Četrto regijsko delovno srečanje kovinarjev, avtomehanic in obratnih električarjev Posavja bo 16. maja 1987 v Krškem. Organizacijski odbor tekmovanja je na svoji prvi seji (8. aprila) izvolil Draga Šterbana za predsednika in Jaroslava Kodeljo za podpredsednika ter nosilca številnih različnih nalog, ki jih terja tako tekmovanje.

Za operativne zadeve je bil imenovan sekretariat org. odbora v sestavi:

1. Pleterski Anton — predsednik — iz Metalne-TOZD TGO Senovo
2. Šterban Dragc, MS ZSS Posavje
3. Zorko Stane, SOP-TOZD Oprema Krško
4. Pavlič Darko, TCP »Djuro Salaj«

Tovrstna srečanja mladih tehnikov Slovenije prispevajo k medsebojnemu spoznavanju učencev, ki se v kroških klub mladih tehnikov udeležujejo kot modelarji, maketarji, energetiki, raziskovalci, inovatorji, strojniki, računalničarji, izumitelji, agrotehniki, radioamaterji, konstruktorji itd.

Izmenjava delovnih izkušenj ter možnosti za uveljavljanje znanja v nastopih, prikazih, razstavah in manifestacijah v okviru srečanja naj bi prispevale k uveljavljanju delovne proizvodnje, politeh-

nične in samoupravljalne vzgoje, znanstveno-tehnične in tehnično-produktivne ustvarjalnosti, k popularizaciji tehnike, poklicnega svetovanja in usmerjanja mladih v tehnične poklice.

Srečanje mladih tehnikov Slovenije v Krškem bo nedvomno pustilo sledove tudi v našem kraju, kjer bi želeli dvigniti spoznanje in zavest, da je splošna in kvalitetna tehnična kultura porok za delovno uspešnejši jutrišnji dan.

IO ZOTK KRŠKO

**V KRŠKEM GLEDAMO
PROGRAME SATELITSKE
TELEVIZIJE!**

Besedilo na strani št. 2

TOZD Vzdrževanje Krško

5. Kuplenik Jože, OS ZSS Krško

Iz sestava org. odbora so bili za posamezna strokovna področja zadolženi:

1. za preiskus znanja iz teorije — Vodeb Marjan, Srednja šola Krško

2. za orodjarje — Germek Slavko, Srednja šola Krško

3. za ključavničarje — Petan Andrej, TCP »Djuro Salaj«-TOZD Vzdrževanje

4. za strugarje in kovinorezkalce — Urbanč Franc, SOP-TOZD Oprema

5. za avtomehanike — Gomilšek Vinko, Transport, in Žener Martin, ZA Krško

6. za varilce — Jankovič Pavel, Kovinarska Krško

7. za obratne elektrikarje — Pleterski Anton, Metalna-TOZD TGO Senovo

8. za propagando — Kuplenik Jože, OS ZSS Krško.

Tekmovanje bo razpisano za 11 poklicev, prijave pa lahko posamezne osnovne organizacije ZS pošljejo OS ZSS Krško najkasneje do 24. aprila 1987.

Udeleženci bodo tekmovali v naslednjih poklih: kovinostругar in kovinorezkalcec (SOP-TOZD Oprema), orodjar

(SŠ Krško), konstrukcijski ključavničar (TCP-TOZD Vzdrževanje), varilci — plamenski, REO, TIG, MAG (Kovinarska), avtomehaniki Diesel in Otto

(Transport Krško) ter obratni elektrikar (Metalna Senovo). Za posamezen poklic mora biti prijavljenih vsaj šest tekmovalcev.

(Foto: Jože KUPLENIK)

— DO KONCA MAJA LAHKO V HOTELU SREMIČ VIDITE SEDEM RAZLIČNIH PROGRAMOV IZ TUJINE.

— DO 15. MAJA 1987 MORAJO KRŠKO ZDRUŽENO DELO IN DRUŽBENOPOLITIČNE SKUPNOSTI ZBRATI DEVIZNA SREDSTVA ZA ODKUP OSNOVNE OPREME.

— OBLIKOVAN JE ORGANIZACIJSKO-AKCIJSKI ORGAN ZA IZGRADNJO KABELSKEGA SISTEMA ZA PRENOS TV IN RADIJSKIH SIGNALOV.

Nekateri bralci Našega glasa se gotovo spominjate, da smo lani v decembru številki objavili sestavek o možnostih napeljave kableske televizije (CATV). Takrat smo tudi zapisali, da bi poleg domačih TV in radijskih programov lahko izredno kvalitetno spremljali tudi tuje TV programe s pomočjo satelitskega prenosa (SATV).

Pobudo za akcijo je dal izvršni svet občine Krško, ki je široko zasnovan sestanek sklical za sredo, 15. aprila 1987. Zbranim predstavnikom združenega dela, krajevne samouprave in gostom iz Novega mesta so odgovorni posredovali ugotovljene organizacijske, tehnične in finančne možnosti odkupa in postavitve CATV in SATV.

Naj takoj povemo, da je možno v zeleni dvorani krškega hotela spremljati TV programe iz Velike Britanije, Francije, Luxemburga, Nemčije, Švice, Italije in Avstrije. (Prav v teh dneh je začelo dnevno in tedensko časopisje objavljati sporede SATV.) Opremo, ki jo lahko vidimo sedaj v Krškem, je iz začasnega uvoza dobavila avstrijska firma PETERS, gre pa za izdelek nemškega proizvajalca KATHREIN.

Na omenjenem sestanku je bil oblikovan tudi organizacijsko-akcijski organ: predsednik — Ivan GLOGOVŠEK, trije namestniki iz posameznih krajevnih skupnosti (ŠONC, CESAR, VOGRINC), tajnik — VLADIČ ml., tehnična koordinatorja — DOBRAVC, KARABAŠ ter za informiranje in komuniciranje s krajan — KASTELIC (Naš glas). Ves čas pa bo odboru pomagal tudi Vinko TRAFELA (Kovinarska), ki prihaja iz tiste mariborske KS, ki je prva postavila sistem CATV in SATV. Predvideno je, da se v akciji združijo KS Krško, Leskovec in Dolenja vas. Ostala področja občine bodo morala pristopiti k delu na svojem področju, saj je iz finančnih razlogov nemogoče postaviti en sistem za celo občino. Prav pa bi bilo, da se npr. Senovo ali Kostanjevica odločita za tako propagandno akcijo, kot sedaj poteka v Krškem.

Istočasno mora steči akcija pridobivanja krajanov za izgradnjo kableskega sistema, ki pomeni nujen korak v kvaliteti informiranja in komuniciranja. Poleg sredstev združenega dela in družbenih fondov bo potrebno zbrati tudi denarna sredstva krajanov. V hotelu Sremič se sedaj lahko na lastne oči prepričamo, da sedanjih TV in radijskih programov nismo sprejemali nikoli tako kvalitetno, kot nam omogoča sistem CATV in SATV. To naj bi bil tudi eden od glavnih motivov, da stopimo v akcijo, so menili na omenjenem sestanku. Poleg sedmih tujih programov se nam obeta v brezhibni sliki in tonu tudi sprejem sedmih domačih TV postaj, sedmih radijskih UKV programov, za dodatek pa je tu še kanal za lokalno televizijo! Kaj to pomeni v informiranju, ni potrebno posebej poudarjati.

Bodočnost ni jutri, bodočnost je danes. Tukaj! Z vsakim dnem odlašanja pa se nam kruto odmika. Bomo storili odločilni korak?

Ivan MIRT

RAZPIS ZA PODELITEV PRIZNANJ — BRONASTIH ZNAKOV OF SLOVENSKEGA NARODA ZA LETO 1986

KK SZDL Krško podeljuje na podlagi pravil in v skladu z ustreznim pravilnikom

PRIZNANJA OF SLOVENSKEGA NARODA — BRONASTI ZNAK OF

Priznanja so namenjena posameznikom in organizacijam za njihovo delo in prispevke k dosežkom trajnejšega pomena za krajevno skupnost na naslednjih področjih:

- razvoj samoupravne socialistične družbe;
- uresničevanje ustavno opredeljenih družbenoekonomskih in političnih odnosov na posameznih področjih družbenega življenja in dela ter v družbi nasploh, posebno pa razvijanje delegatskega sistema in uveljavljanje samoupravne organiziranosti združenega dela;
- krepitev SZDL kot fronte vseh delovnih ljudi in občanov ter njihovih organiziranih socialističnih sil;
- neposredno uveljavljanje delovnih ljudi in občanov kot subjektov odločanja na vseh področjih in v vseh okoljih.

Predloge lahko oblikujejo posamezni organi krajevne organizacije SZDL, organizacije združenega dela in druge delovne ter samoupravne skupnosti, vodstva DPO, družbenih organizacij in društev v KS, vaški in mestnorajonski odbori ter občani.

Krajevna organizacija SZDL bo podelila največ 5 priznanj posameznikom in največ tri priznanja organizacijam.

Pisne predloge z utemeljitvami dostavite krajevni konferenci SZDL do 31. maja 1987 na naslov: Krajevna skupnost Krško, CKŽ 32.

PRAZNIČNO SREČANJE PRI LOVSKEM DOMU NA TRŠKI GORI

Krajevna konferenca SZDL in krajevna skupnost Krško prirejata že četrto zapored ob DNEVU OF ter DELAVSKEMU PRAZNIKU — 1. maju PRAZNIČNO SREČANJE

NA TRŠKI GORI V ČETRTEK, 30. aprila 1987

Na njegovem prizorišču bomo ob 17. uri PRIČELI POSTAVLJATI PRVO-MAJSKI MLAJ, ob 18. uri pa se bo pričelo TEKMOVANJE V VLEČENJU VRVI.

PRAZNIČNI KRES bo ob 20.30 uri prižgal tov. TONEMOLAN, predsednik prvega delavskega sveta Tovarne celuloze in papirja.

Za praznično razpoloženje bo ves ta čas, do 21. ure, skrbel pihalni orkester TCP »Djuro Salaj«, za njim pa bo vse do 24. ure za ples igral zabavni ansambel.

Ker so praznična srečanja na Trški gori postala že priljubljena tradicija, vabimo nanje ne le prebivalce naše krajevne skupnosti, marveč vse, ki se želijo v naši družbi poveseliti.

ZA DOBRO JEDAČO IN PIJAČO BO POSKRBELA
LOVSKA DRUŽINA KRŠKO

KLIČEMO VAM NA SVIDENJE NA TRŠKI GORI
PRI LOVSKEM DOMU V ČETRTEK, 30. 4. 1987

KRAJEVNA KONFERENCA SZDL KRŠKO IN
KRAJEVNA SKUPNOST KRŠKO

KS Krško: nova skupščina in njeni organi

V petek, 17. aprila, so se prvič sestali novoizvoljeni delegati skupščine krajevne skupnosti Krško. Obravnavali so poročilo o delu krajevne skupnosti v preteklem mandatnem obdobju ter poročilo o poteku predkandidacijskih in kandidacijskih postopkov, nato pa opravili volitve in imenovanja.

Za predsednika skupščine krajevne skupnosti je bil izvoljen Tone Bučar, za podpredsednika pa Maksimilijan Babič. Predsednik sveta krajevne skupnosti v tem mandatnem obdobju bo Jože Habinc, podpredsednik pa Ivan Glogovšek.

Poravnalni svet bosta vodila predsednik Alojz Arko in njegov namestnik Jože Romih. Ciril Logar bo predsednik sveta potrošnikov, njegova namestnica pa Ida Merhar.

Poleg omenjenih svetov je skupščina na isti seji imenovala tudi komisiji za programiranje ter odlikovanja in priznanja in nadzorni odbor. Svet KS pa je imenoval naslednje komisije: komisijo za urbanizem, za varstvo okolja, statutarno-pravno komisijo, volilno in informativno komisijo ter komisijo za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Skupščino, ki šteje 60 članov, sestavljajo delegati samoupravnih interesnih skupnosti, združenega dela, družbenih organizacij in društev, družbenopolitičnih organizacij ter mestnorajonskih in vaških skupnosti.

NAŠ GLAS — SKUPNE DE- LEGATSKE INFORMACIJE

— Izdaja: INDOK center Krško — Naklada: 2000 izvodov
— Odgovorni urednik: Ivan Kastelic — Uredništvo: CKŽ 12, 68270 Krško, tel. 71-768 —
Tisk: Papirkonfekcija Krško
— Glasilo je oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov na podlagi mnenja Republiškega komiteja za informiranje št. 421-1/72 z dne 5. marca 1980 — Za točnost podatkov in informacij, ki so objavljeni kot uradna obvestila ali pojasnila, odgovarjajo posamezne službe, organi oziroma strokovni delavci, ki so pod temi teksti podpisani!

Povzetki delegatskih gradiv v Našem glasu 4/87

1. Poročilo o rezultatih gospodarjenja in izvajanju resolucije o družbeno-ekonomskem razvoju v občini Krško v l. 1986. **Stališča, predlogi in sklepi, str. 5-6**

Motnje v poslovanju str. 5

2. Informacija o družbenem varstvu udeležencev NOV in drugih vojn v občini Krško. **Varstvo udeležencev NOV in drugih vojn, str. 24**

3. Poročilo o delu temeljnega sodišča v Novem mestu v l. 1986. **Kadrovske težave temeljnega sodišča so še vedno velike, str. 8**

4. Poročilo o delu temeljnega javnega tožilstva v Novem mestu v l. 1986. **Kaznivih dejanj je manj samo po številu prijav, str. 11**

5. Poročilo o delu javnega pravobranilstva Celje v l. 1986, **str. 31**

6. Predlog odloka o zaključnem računu o izvršitvi proračuna občine Krško za l. 1986. **Zaključni račun občinskega proračuna, str. 8-11**

7. Predlog odloka o potrditvi zaključnega računa davkov in prispevkov občanov občine Krško za l. 1986. **Davki in prispevki občanov v letu 1986, str. 6**

8. Predlog odloka o sofinanciranju izgradnje sistema za odvod in čiščenje odpadnih voda. **Skupni kanalizacijski sistem bi prispeval k zaščiti okolja, str. 6**

9. Predlog sklepa o izdaji soglasja k združitvi Valvasorjeve knjižnice in delavske univerze Krško. **Soglasje k združitvi Valvasorjeve knjižnice in delavske univerze, str. 11**

10. Predlog sklepa o imenovanju namestnika javnega tožilca. **Bojan Ficko ponovno predlagan za namestnika javnega tožilca, str. 7**

SKLIC SEJ ZBOROV SO KRŠKO

V sredo, 22. aprila 1987, bodo skupščinski zbori obravnavali:

- poročilo o rezultatih gospodarjenja po zaključnih računih za l. 1986 in o izvajanju resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine Krško v l. 1986, (ZZD, ZKS, DPZ);
- poročilo o izvajanju davčne politike v l. 1986 (ZZD, ZKS, DPZ);
- informacijo o družbenem varstvu udeležencev NOV in drugih vojn v občini Krško (ZZD, ZKS, DPZ);
- poročilo o delu temeljnega sodišča v Novem mestu v l. 1986 (ZZD, ZKS, DPZ);
- poročilo o delu temeljnega javnega tožilstva v Novem mestu v l. 1986 (ZZD, ZKS, DPZ);
- poročilo o delu javnega pravobranilstva Celje v l. 1986 (ZZD, ZKS, DPZ);
- predlog odloka o zaključnem računu o izvršitvi proračuna občine Krško za l. 1986 (ZZD, ZKS);
- predlog odloka o potrditvi zaključnega računa davkov in prispevkov občanov občine Krško za l. 1986 (ZZD, ZKS);
- predlog odloka o sofinanciranju izgradnje sistema za odvod in čiščenje odpadnih voda (ZZD, ZKS);
- predlog sklepa o izdaji soglasja k združitvi Valvasorjeve knjižnice in čitalnice Krško z Delavsko univerzo Krško (ZZD, ZKS, DPZ);
- predloge za volitve in imenovanja
 - a) predlog sklepa o imenovanju namestnika javnega tožilca temeljnega javnega tožilstva v Novem mestu (ZZD, ZKS, DPZ);
- predloge in vprašanja delegacij (ZZD, ZKS, DPZ).

Gospodarjenje v letu 1986

Ekonomski kazalci rastejo s cenami, realnih uspehov pa ni

Podatki iz zaključnih računov za preteklo leto kažejo, da se problemi gospodarjenja še naprej poglobljajo. Rast cen je bistveno hitrejša od predvidene, v primerjavi z l. 1985 so se lani cene industrijskih izdelkov pri proizvajalcih povečale za skoraj 84 odstotkov, cene na drobno za 93 in cene življenjskih potrebščin za skoraj 96 odstotkov.

Ena glavnih posledic povečanja cen je visoka rast osnovnih finančnih kategorij. Celotni prihodek je v občini Krško zrasel za 99 odstotkov, porabljena sredstva za dobrih 94 in dohodek za 108 odstotkov. Tako razmerje kaže, da je dohodek nerealno ocenjen oziroma precenjen in da je poraba, ki temelji na takem dohodku, očitno v neskladju z ustvarje-

nim. Tem razmerjem ustreza na drugi strani zaostajanje rasti amortizacije za rastjo celotnega prihodka in cen industrijskih izdelkov pri proizvajalcih ter visoka rast poslovnih stroškov (med njimi plačil za obresti in negativne tečajne razlike).

Podoben razmer v gospodarjenju v naši občini dopolnjujejo velike izgube, tako po številu organizacij združenega dela kot po višini izgub; sedem OZD iz občine Krško je lani ustvarilo za 3.150 milijonov din ali skoraj 86 odstotkov vseh posavskih izgub.

Pri delitvi dohodka niso uresničene resolucijske usmeritve. Na tem področju imajo najvišjo rast obveznosti za skupno in splošno družbeno porabo (160 odst. v

primerjavi z l. 1985). Kljub temu pa obračun po sprejetju interventnega zakona v nobeni SIS občine Krško ni pokazal presežka prihodkov nad dovoljenim obsegom. V neskladju z določili resolucije je tudi delitev sredstev za osebne dohodka in skupno porabo v OZD. V krški občini rast teh sredstev presega rast dohodka za skoraj 17 odstotkov (brez NEK za 23 in pol). Ob že omenjeni rasti cen življenjskih potrebščin pomeni to realno povečanje čistih osebnih dohodkov. Povprečni osebni dohodek za l. 1986 znaša v občini Krško nekaj manj kot 130.000 din ali 128 odstotkov več kot

v l. 1985 (brez NEK okoli 125.000 din ali 129 odst. več kot v l. 1985).

V gospodarjenju s sredstvi so se povečale terjatve do kupcev in obveznosti do dobaviteljev, kar priča o slabšanju finančne discipline med organizacijami združenega dela. Povečale so se zaloge (zlasti trgovskega blaga), na njihov račun je večji tudi delež trajnih virov poslovnih sredstev (ne pa na račun akumulacije — rast le-te daleč zaostaja za resolucijskimi predvidevanji); povečala se je zadolženost, večji je delež kratkoročnih kreditov za obratna sredstva in manjši delež

dolgoročnih kreditov za investicije v osnovna sredstva.

Zunanjetrgovinska gibanja odstopajo od načrtovanih zaradi nižjih izvoznih cen in slabega tečaja dinarja. Znižanje obrestnih mer je vzpodbudilo povpraševanje po kreditih. Večina ukrepov ekonomske politike v lanskem letu pomeni določen odmik od programa ekonomske stabilizacije, boljše pogoje gospodarjenja so omogočili le nekaterim organizacijam združenega dela.

**Vir: Informacija SDK
— podružnice Krško**

Motnje v poslovanju

Industrijska proizvodnja v naši občini se je lani povečala za 2% v primerjavi z letom 1985, to pa pomeni, da ni bilo doseženo planirano 3,5-odstotno povečanje.

Finančni kazalci izkazujejo visoke nominalne rasti, ki pa so v nerealnem sorazmerju: rast dohodka je višja od rasti celotnega prihodka in porabljenih sredstev, rast amortizacije je nižja od rasti celotnega prihodka in rasti cen industrijskih izdelkov.

Temeljno izhodišče razporeditve dohodka, zastavljeno z resolucijo za leto 1986 — povečanje deleža akumulacije v dohodku — ni bilo doseženo.

Tudi področje delitve sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev v organizacijah združenega dela ni usklajeno z resolucijskimi usmeritvami in presega dovoljeno rast glede na rast dohodka za 16,8%. Tako v globalu kljub interventnemu zakonu o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za osebne dohodke ni dosežena usklajenost razporeditve dohodka z načrtovanimi usmeritvami.

Zaradi povečanega porasta sredstev za skupno in splošno porabo ni bila uresničena usmeritev razbremenitve gospodarstva.

Obveznosti do samoupravnih interesnih skupnosti materialne proizvodnje in ostala združevanja, ki obremenjujejo sredstva poslovnega sklada, so se znatno povišali, saj angažirajo 63% vseh sredstev, razporejenih v poslovni sklad po zaključnem računu 1986.

Nadaljevano nizko obračunavanje sredstev za amortizacijo in zmanjšanje deleža akumulacije v dohodku še nadalje zmanjšuje možnosti nadomestitve 73,9-odstotno odpisane opreme in nabave nove opreme.

V letu 1986 so z motnjami poslovale naslednje organizacije združenega dela:

Novoles — TOZD Sigmat Brestanica, TOZD Lipa Kostanjevica, Pionir — TOZD Togrel Drnovo, GG — TOZD Gozdarstvo Kostanjevica ter DOM — Agrokombinat Krško, ker niso razporedile sredstev v poslovni sklad, ampak so oblikovale samo sredstva za rezervni sklad. Po zakonu o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela morajo navedene organizacije združenega dela v 60 dneh od oddaje zaključnih računov izdelati in sprejeti program ukrepov za odstranitev vzrokov za nastale motnje v poslovanju.

Poseben problem pa predstavlja izredno povečanje izgub, tako po višini izkazane izgube kot po številu organizacij združenega dela, ki so poslovale negativno. Poleg OZD s področja elektrogospodarstva in premogovništva, Novolesove TOZD Bor ter M — Agrokombinatove TOZD Poljedelstvo-meso, ki so poslovale z izgubo že v letu 1985, je v letu 1986 izkazala izgubo tudi Kovinarska Krško. Te OZD morajo izdelati sanacijske programe, ki bodo vsebovali ukrepe za dolgoročno sanacijo.

V zvezi z izvajanjem občinske resolucije za leto 1986 izpostavljamo še naslednje neizvedene naloge:

- na področju varstva okolja in urejanja prostora ostaja večina resolucijskih nalog nerealiziranih, zato je treba njihovo izvedbo pospešiti, kajti posledice se odražajo na ostalih področjih;
- investicijska poraba se ni odvijala v skladu z načrtovano za leto 1986, ker so bile materialne možnosti omejene, kar dokazuje podatek o nizki rasti amortizacije in zmanjšanem deležu akumulacije v dohodku.

**Komite za družbeno planiranje,
razvoj gospodarstva in urejanje prostora
Komite za družbene dejavnosti**

Stališča, predlogi in sklepi

izvršnega sveta SO Krško ob obravnavi poročila o rezultatih gospodarjenja po zaključnih računih za leto 1986 in o izvajanju resolucije o družbenoekonomskem razvoju občine Krško v letu 1986

Izvršni svet SO Krško je 6. 4. 1987 obravnaval poročilo o rezultatih gospodarjenja po zaključnih računih o družbenoekonomskem razvoju občine Krško v letu 1986 in je pri tem zavzel naslednja stališča:

Izvršni svet meni, da je poročilo po kvaliteti podatkov dobro pripravljeno in je primerno za širšo razpravo, zato ga predlaga zborom SO v razpravo in sprejem.

Iz podatkov vidimo, da je stanje na vseh področjih gospodarjenja v občini resno, saj resolucije v letu 1986 nismo uresničili, posledice pa se že odražajo na ostalih področjih. Izvršni svet ocenjuje, da se v letošnjem letu nadaljujejo negativna gospodarska gibanja, ki resno ogrožajo uresničevanje resolucijskih ciljev in razvojnih nalog v letu 1987 in s tem uresničevanje družbenega plana za obdobje 1986—1990.

Zato je nujno, da preko skupščinskega sistema sprožimo aktivnosti za spremenjanje razmer, da vložimo več truda za uresničevanje usmeritev ekonomske politike in popravimo, kar se še da, v korist letošnjih rezultatov.

Posebej pa izvršni svet poudarja naslednje naloge:

1.1. Na področju komunalnega urejanja so potrebna večja prizadevanja za uresničevanje nalog, ki smo jih ob nastajanju planov in realizaciji SaS o združevanju sredstev opredelili kot prednostne.

Na podlagi aktivnosti, ki smo jih izvajali v letu 1986, se je pokazala potreba, da na to področje uvedemo svetovalni inženiring za posamezne projekte.

Navajamo naslednje naloge:

— usklajeno in strokovno vodenje projektiranja in izvajanja čistilnih naprav s kolektorskimi povezavami z opredeljenimi viri financiranja;

— raziskava rezervnih virov pitne vode v občini, vzporedno s tem pa prenos vaških vodovodov na KOS-TAK, izdelava katastra vodnih naprav in zaščita vodnih virov do zaščite podtalnice z vidika gradnje hidroelektrarn in avtocest;

— analiza stanja sanitarne deponije in iskanje možnosti za shranjevanje vseh vrst posebnih odpadkov.

2. V letu 1987 moramo večjo skrb posvetiti analizi kvalitete predsanacij-

skih programov OZD, ki poslujejo z motnjami. Za izdelavo teh analiz je potrebno k sodelovanju pritegniti strokovnjake SDK in banke.

Kot prvo je potrebno izdelati kvalitetno analizo in sprejeti ukrepe za odpravo motenj na področju kmetijstva, in sicer iz naslednjih razlogov:

Že v analizi razvojnih možnosti je bilo ugotovljeno, da ima občina naravne pogoje za razvoj in večjo proizvodnjo v kmetijstvu. Stalno ponavljamo kot zavirajoči element neugodno lastniško strukturo (95% zemlje v zasebni lasti) in razdrobljenost parcel (2,2 ha). Ukrepev za odpravo teh vzrokov še nismo predivideli. Tudi tam, kjer so vložena znatna družbena sredstva v izboljšanje zemljišč, se tako razdrobljenost parcel kot tudi proizvodnja na teh območjih nadaljuje. Analize družbenoekonomske upravičenosti teh naložb se ne delajo, oziroma se vsaj ne dostavljajo občini. Občina je kmetijstvo opredelila kot panogo, ki naj bi omogočala hitrejšo rast in bila nosilka razvoja občine. Da bi dosegli ta cilj, smo zavarovali 85% vseh zemljišč pred spreminjanjem namembnosti. Ta ukrep na določenih področjih že zavira razvoj, zato ima družba vso pravico terjati rezultate teh omejitev, postavljenih ostalim uporabnikom prostora. Ena od nalog je bila tudi izdelava agrokarte, a še ni uresničena. KZS in M-Agrokombinat morata pripraviti poročilo o opravljenem delu in terminski plan dokončanja agrokarte ter oboje dostaviti izvršnemu svetu. Ob izdelavi agrokarte je treba strokovno preveriti razvrščanje, saj je bilo ravno to v zadnjem letu pogosto deležno kritike občanov.

3. Panoge, ki naj bi se hitreje razvijale, so gostinstvo in turizem, trgovina, promet in obrt. Za vse velja, da v okviru njih nosilci razvoja ne opravljajo svoje vloge, ki jih obvezuje za izdelavo koncepta razvoja in povezovanje vseh dejavnikov v prostoru.

II. Interesne skupnosti družbenih dejavnosti naše občine izkazujejo v letu 1986 nekritične odhodke v višini 268.476.867 din, kar pomeni, da prihodki niso zadostovali za realizacijo programov (nadomestitev obveznosti do izvajalcev). Zato se obveznost interesnih skupnosti do izvajalcev prenaša v leto 1987. V tem letu pa bo potrebno po zveznem sistemskem zakonu v SR Sloveniji na področju družbenih dejavnosti prilagoditi veljavno zakonsko ureditev, ki v tem trenutku še ni jasna glede financiranja družbenih dejavnosti. Da bi se izognili večjim motnjam pri izvajanju programov družbenih dejavnosti v letu 1987, IS predlaga:

1. Na področju SIS družbenih dejavnosti morajo vse izvajalske organizacije takoj začeti izdelavo analize in ocene svojih programov (zajamčenih in dogovorjenih) in jih znotraj skupnosti uskladiti. Opredeliti morajo položaj zagotovljenega programa do zajamčenega ter določiti prioriteto za izvajanje posameznih nalog, da bo tako možno sproti spremljati in usmerjati sredstva ob morebitnem izpadu le-teh ter ukrepati v primeru potrebe po krčenju sprejetih programov.

2. V izvajalskih delovnih organizacijah morajo biti pripravljeni na tako sprejete globalne opredelitve in morajo sprejeti vse potrebne ukrepe za gospodarsko poslovanje tudi z izboljšano organizacijo dela, boljše izrabo delovnega časa in svojih zmogljivosti.

Predsednik IS:
IGOR DOBROVNIK

Skupni kanalizacijski sistem bi prispeval k zaščiti okolja

Občinski komite za družbeno planiranje, razvoj gospodarstva in urejanje prostora je že lani pripravil osnutek odloka o sofinanciranju izgradnje sistema za odvod in čiščenje odpadnih voda v naseljih Krško, Leskovec, Veniše, Brestanica, Senovo in Kostanjevica. Skupščinski zbori so besedilo prvič obravnavali julija 1986, nato pa še marca letos, ponovno

kot osnutek, ker se je le-ta od prvotnega precej razlikoval. Na obeh skupščinskih sejah, prav tako tudi v javni razpravi ni bilo pripomb.

Tako je iz osnutka v predlog odloka prenesen način izračunavanja višine prispevka. Osnova za izračun je število populacijskih ekvivalentov onesnaženja (število oseb). Le-to znaša 4 za individualno stanovanjsko hišo, 3,3 za družbeno stanovanje in 1 za ostale novogradnje glede na število zaposlenih. Pri gostinskih, šolskih, varstvenih, zdravstvenih in podobnih objektih se poleg tega upošteva tudi povprečna mesečna poraba vode v minulem letu. Vrednost populacijskega ekvivalenta se določi na podlagi povprečne cene izgradnje greznice v občini Krško v letu 1986, ki znaša 600.000 din. Torej je vrednost populacijskega ekvivalenta 150.000, ta pa se revalorizira dvakrat letno (30. 6. in 31. 12.) z indeksi splošnega združenja gradbeništva in industrije gradbenega materiala Slovenije.

V omenjenih naseljih ni treba lastnikom že obstoječih objektov graditi novih greznice, ampak plačajo prispevek kot ostali zavezanci.

Investitor plača stroške samoupravnih komunalni interesni skupnosti Krško:

- pred izdajo gradbenega dovoljenja za novogradnje,
- pred izdajo uporabnega dovoljenja za investicije, ki bodo že potekale, ko bo začel veljati ta odlok.

Davki in prispevki

Predlog odloka o potrditvi zaključnega računa davkov in prispevkov občanov občine Krško za leto 1986 je sestavljen na podlagi določil zakona o davkih občanov, pravilnika o knjiženju davkov občanov in statuta občine Krško.

občanov v letu 1986

Izvršni svet SO Krško je imenoval komisijo, ki je nato po predpisih pregledala zaključni račun ter o svojem delu sestavila zapisnik. Ta je bil posredovan republiški upravi za družbene prihodke 30. marca letos.

Doseženi promet davkov in prispevkov

	1985	1986	Indeks
a) skupna obremenitev:	716.995.940,50	1.515.548.499	211
b) odpisi v tekočem letu	9.945.117	15.705.847	158
c) realizacija plačil v tekoč. letu	678.560.486,50	1.438.061.939	212
d) saldo zaostanek v tekoč. letu	28.490.337	61.780.713	217

Odpisi so v primerjavi z l. 1985 večji za 57,93% in se nanašajo na naslednje vrste davkov in prispevkov: kmetijstvo (ok. 8.900.000), obrt (ok. 5.100.000), pavšal, davek na dohodek od premoženja, na dediščine in darila, na premoženje itd. Vsi odpisi se nanašajo na odobrene vloge in pritožbe.

Zaostanek dolžnikov je 31. 12. 1986 znašal ok. 61.780.000 din. Kljub temu je bila dosežena izterjava v višini 95,8%.

Realizacija omenjenega prometa se evidentira na individualnih kartotekah za posameznega zavezanca, iz katerih so razvidne tekoče odmere, pripisi, odpisi, stroški prisilne izterjave in zamudne obresti, kakor tudi vsa dosežena plačila po različnih oblikah davčnih dejavnosti.

Iz utemeljitve strokovne službe UDP Krško

»KAJ VEŠ O PROMETU«

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Krško je organiziral in v petek, 10. 4. 1987 v Kostanjevici na Krki izvedel občinsko šolsko prometno tekmovanje **KAJ VEŠ O PROMETU** za osnovne šole in šolo srednjega usmerjenega izobraževanja.

Tekmovanja se je udeležilo 60 najboljših osnovnošolcev s predhodnih šolskih tekmovanj, iz srednje šole pa se ni prijavil nobeden.

Tekmovanje je potekalo v preverjanju teoretičnega znanja iz cestno-prometnih predpisov, spretnostni vožnji s kolesom na poligonu ter ocenjevalni kolesarski vožnji po mestnih ulicah.

Učenci so tekmovali v dveh starostnih skupinah, in sicer 5. in 6. razred ter 7. in 8. razred.

V nižji skupini so bili najuspešnejši:

1. JOŽE KRŽIČNIK, OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki

2. BOŠTJAN PETROVIČ, COŠ Adam Bohorič Brestanica

3. PRIMOŽ STRAJNER, OŠ Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki

V starejši skupini pa so bili najuspešnejši:

1. TOMAŽ POHLE, COŠ Adam Bohorič Brestanica

2. BORIS RADEJ, COŠ Adam Bohorič Brestanica

3. PRIMOŽ ŽNIDERŠIČ, OŠ Milke Kerin Leskovec pri Krškem

Ekipno so bili v obeh starostnih skupinah najuspešnejši učenci osnovne šole iz Brestanice.

Ker je bila celotna vsebina te prireditve namenjena večji skrbi za varnost otrok in mladine v prometu, ocenjujemo, da je v celoti uspela.

SPV Krško

Vozniki!

„Kultura“ je izraz, v katerega bi lahko stlačili tudi odnos, ki ga kažemo do sovoznikov. Nekateri mislimo, da imamo velik avto in da ne bi štrlel na vozišče, ga zapeljemo po svoje. Nič hudega, če pri tem zasedemo dvojni parkirni prostor v gneči pri zgradbi SO Krško! Drugi seveda nimajo časa, da bi do lekarne stopili peš, pa se prepričajo, da njihov avto ne zasede skoraj nič prostora! Kolona je takoj tu!

Bojan Ficko ponovno predlagan za namestnika javnega tožilca

Na podlagi določil Zakona o javnem tožilstvu javni tožilec SR Slovenije predlaga skupščinam občin dolenjske in posavske regije, da za namestnika javnega tožilca TJT v Novem mestu ponovno imenujejo Bojana Ficka.

Bojan FICKO, roj. 21. 9. 1949, je dipl. pravnik s pravosodnim izpitom. Funkcijo namestnika javnega tožilca v Novem mestu opravlja od leta 1979. Je aktiven družbenopolitični delavec. Pri izbiri kandidata je javni tožilec upošteval načela in merila samoupravne kadrovske politike za nosilce družbenih funkcij v pravosodju, kakor tudi posebne pogoje in kriterije, ki izhajajo iz z zakonom opredeljene javnotožilske funkcije, glede na položaj,

pravice, obveznosti in odgovornosti nosilcev javnotožilskih funkcij, ki jih je sprejel koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja pri republiški konferenci SZDL.

Predlaganega kandidata podpirajo tudi koordinacijski odbori za kadrovska vprašanja pri predsedstvih občinskih konferenc SZDL dolenjske in posavske regije.

Kadrovske težave temeljnega sodišča so še vedno velike

Tudi v l. 1986 se je temeljno sodišče v Novem mestu srečevalo s kadrovskimi problemi. Od 38 sistemiziranih je bilo zasedenih 33 mest, delalo pa je samo 30 sodnikov. V Krškem so namesto petih delali le trije sodniki. Da bi ublažili izpade na enotah v Posavju, so sodniki iz enote v Novem mestu reševali tudi zadeve na enoti v Krškem in nekaj v Sevnici.

Čeprav je bilo v minulem letu urejeno nagrajevanje sodnikov, še vedno ni med pravniki v gospodarstvu, ki seveda imajo pogoje za izvolitev za sodnika (pravosodni izpit), zanimanja za delo na sodišču. Tako je sodišče še vedno vezano izključno na kadre, ki jih samo vzgaja in ima zato trenutno tri sodniške pripravnike in pet strokovnih sodelavcev, ki bodo v perspektivi zapolnili kadrovske vrzeli.

Lani je pripadlo v reševanje 47.981 zadev, kar je za 1 odstotek manj kot leto prej. Med važnejšimi zadevami je največja skupina pravnih zadev (spori glede kmetijskih zemljišč, zakonskih in družinskih razmerij — od tega 254 razvez, spori o nadomestilu škode so bili najpogostejši).

Med kazenskimi zadevami so prevladovala zadeve po obtožbi javnega tožilca (kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje, zoper varnost javnega prometa, zoper življenje in telo). Primerov političnega kriminala ni bilo.

V priporu je bilo 73 oseb, skoraj izključno do 30 dni.

Sodišče je rešilo 47.808 zadev in tako preseglo plan za dobra dva odstotka. Izdalo je tudi čez 25.000 zemljiškoknjižnih izpiskov in drugih uradnih potrdil na zahtevo občanov.

Težišče dela je bilo na reševanju starih zadev in rezultati potrjujejo, da je taka usmeritev pravilna. Od vseh nerešenih zadev jih je samo še 19 odstotkov takih, ki so pripadle pred l. 1986, kar je najbolj ugodno v SRS. Zelo težko je stanje na enoti v Krškem, kjer je še vedno 287 nerešenih zadev na sodnika, kar je več kot enoletni pripad.

Velika obremenitev sodnikov se pozna pri trajanju postopkov, ki je še vedno predolgo, čeprav je sodišče uspelo rešiti 80% preiskav, 77% kazenskih zadev, 74% civilnih zadev in 92% gospodarskih sporov v enoletnem roku.

Na področju družbene preobrazbe pravosodja v minulem letu ni bilo vidnejših premikov. Poravnalni sveti kot samoupravna sodišča niso v ničemer spre-

nili svojega odnosa do izpolnjevanja nalog v okviru svojih pristojnosti. Še vedno so dokaj pasiven organizem v krajevni skupnosti. Eden od razlogov je gotovo sama izbira poravnalnih svetov, v katerih bi morali biti predvsem občani, ki v svojem okolju uživajo velik ugled in zaupanje in ki so seveda v poravnalnem svetu tudi sami pripravljeni aktivno delati. Sodišče ne razpolaga s podatki, koliko so se občani sami obračali na poravnalne svete in kakšen je obseg njihovega dela pri razreševanju sporov, ki zaradi uspešne rešitve potem sploh ne pridejo na sodišče.

V l. 1986 je sodišče poravnalnimi svetom odstopilo 190 zadev, večinoma kazenskih. Sveti so jih rešili 21, kar je komaj 11%. V 51 primerih pa sploh niso odgovorili niti po preteku roka, določenega z zakonom. Tako majhno število rešenih zadev pojasnjujejo z dejstvom, da se pogosto ena od strank vabilu ne odzove ali pa poravnave med strankama ni mogoče doseči.

Zaključni račun občinskega proračuna

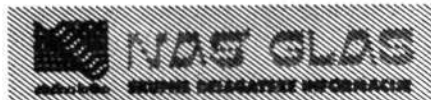
I. SPLOŠNO

Na podlagi družbenega dogovora o izvajanju politike na področju splošne porabe v občinah za leto 1986 je skupščina občine Krško 31. 3. 1986 sprejela odlok o proračunu občine Krško za leto 1986. Po prvotnem predlogu je bil sprejet proračun v skupni višini 785.179.000 din, in sicer 779.679.000 din za splošne družbene potrebe in 5.500.000 din za tekočo proračunsko rezervo. To je pomenilo, da je bila celotna splošna poraba za leto 1986 za 69% večja kot v predhodnem letu. Že v prvi polovici leta pa je postalo jasno, da takšna višina proračuna ne bo zadostovala za financiranje vseh splošnih družbenih potreb v občini. Cene materiala, energije, storitev in drugih stroškov so v tem času tako narasle, da s tako višino sredstev, kot je bila v začetku predvidena, organi in organizacije, ki se financirajo iz proračuna, niso mogli pokrivati tudi najnujnejših izdatkov. Poglavje zase je predstavljala tudi rast osebnih dohodkov, ki je s 75% rasti za gospodarstvom občine Krško v prvem polletju že krepko presegla načrtovano rast za leto 1986. Tako smo bili že zelo zgodaj prisiljeni razmišljati o rebalansu

Tudi na področju razvoja pravne pomoči v letu 1986 ni bilo sprememb. Razen odvetnikov in nekaterih oblik pravne pomoči pri občinskih sindikalnih svetih kakšna druga oblika pravne pomoči ni bila organizirana. Nezadovoljivo rešeno vprašanje pravne pomoči in povečana odvetniška tarifa se odraža tudi v tem, da se občani v velikem številu obračajo za pravno pomoč na sodišče. Vsako sredo na vseh enotah 6 sodnikov ali strokovnih sodelavcev daje pravno pomoč, ki jo na območju temeljnega sodišča tedensko išče povprečno 100 občanov.

V letu 1986 so vse občine v skladu z dogovorom o enotnih merilih za zagotavljanje sredstev za delo temeljnih pravosodnih organov zagotovile potrebna sredstva za delo temeljnega sodišča v Novem mestu.

Iz poročila Janeza Gartnarja, predsednika sodišča

proračuna. Že v juniju je Republiški sekretariat za finance pripravil nov izračun splošne porabe SRS, ki je predvideval 92-odstotno rast glede na preteklo leto. Hkrati je pripravil nove osnove za izračun dogovorjene porabe v letu 1986. Korektura osnove je bila potrebna zaradi prenosa sredstev, ki jih UDP ustvarja z odmero in pobiranjem prispevkov SIS na poseben račun, kjer naj bi se zbiral sredstva za modernizacijo tega oziroma vseh občinskih upravnih organov. Prav tako je bil spremenjen ključ za financiranje pravosodnih organov. Glede na znane ukrepe ZIS, ki so naložili vsem družbenopolitičnim skupnostim, da ostanejo njihovi proračuni na tisti ravni, kot so bili sprejeti v začetku leta, je bil rebalans odložen do objave rasti dohodka v gospodarstvu za prvih šest mesecev leta 1986. Na osnovi sklepov ZIS je bil v Sloveniji sprejet zakon o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev DPS in SIS s področja družbenih dejavnosti za porabo v letu 1986. Po tem zakonu je bilo možno razpolagati s prihodki, doseženimi v letu 1985, povečanimi za 95% stopnje rasti doseženega dohodka v gospodarstvu.

Ob upoštevanju ocenjene rasti dohodka v gospodarstvu je bilo možno rast splošne porabe uskladiti na globalno rast 104,5%. Na osnovi te rasti je bil pripravljen rebalans proračuna za leto 1986, ki je predvidel povečanje proračunskih sredstev za 167.267.000 din oziroma za 22% glede na prvotno načrtovano porabo. Po novem je tako načrtovana skupna višina proračunskih sredstev znašala 952.446.000 din. Glede na to, da bi obseg dogovorjene porabe brez tistih sredstev, ki z dogovorom o splošni porabi niso limitirani, po izračunu Republiškega sekretariata za finance lahko znašala 881.999.000 din in so bili do 31. 12. 1986 doseženi nelimitirani prihodki v skupni višini 78.958.135 din, je dejanski obseg dovoljene splošne porabe v letu 1986 znašal 960.957.135 din.

II. PRIHODKI PRORAČUNA ZA LETO 1986

Prihodki proračuna občine Krško so se v letu 1986 oblikovali iz:

- davka iz osebnega dohodka po stopnji 0,75%,
- davkov od občanov,
- odstopljenega dela posebnega republiškega davka od prometa proizvodov po stopnji 6%,
- drugih virov prihodkov po avtomatizmu,
- lastnih prihodkov upravnih organov.

V letu 1987 so bili doseženi prihodki proračuna v skupnem znesku 1.011.759.182 din. To pomeni, da so bili prihodki za 109% višji kot preteklo leto.

Presežek prihodkov, to je razlika med dejansko doseženimi prihodki in izračunano dovoljeno splošno porabo, znaša 50.802.000 in se prenese v naslednje leto ter se uporablja v skladu z navodilom Republiškega sekretariata za pokrivanje proračunskih potreb in premagovanje likvidnostnih težav. Republiški sekretariat za finance bo naknadno posredoval podatke, koliko teh sredstev je potrebno poračunati oziroma vrniti v letu 1987.

III. RAZPOREDITEV PRIHODKOV PRORAČUNA

Razporejena sredstva proračuna za leto 1986 so znašala 960.767.347 dinarjev.

Glede na to, da so bili lastni prihodki upravnih organov doseženi višji, kot je bilo planirano, je bila razlika v višini 8.511.000 din dodatno razporejena med proračunske porabnike.

1. SREDSTVA ZA DELO UPRAVNIH ORGANOV IN ZA POSEBNE NAMENE ZA DELO UPRAVNIH ORGANOV

Z odlokom o proračunu in s spremembo tega odloka so bila ta sredstva zagotovljena v skupni višini 545.211.000

din, porabljena pa v višini 543.207.610 din ali 99,6%.

V skladu z odlokom o proračunu občine Krško za leto 1986 so bila razporejena za naslednje namene:

	Realizacija	Struktura %
— sredstva za dohodek DS	374.131.000	68,88
— sredstva za materialne stroške	74.020.000	13,63
— sredstva za amortizacijo	14.730.000	2,72
— sredstva za OD funkcionarjev	65.896.000	12,13
— sredstva za SSP	5.260.000	0,96
— sredstva za druge potrebe UO	9.170.610	1,68
SKUPAJ	543.207.610	100,00

Zaradi pomanjkanja sredstev ni bila realizirana postavka »stanovanja upravnih organov« v višini 3.000.000 din. Iz istega razloga ni bilo možno zagotoviti vseh potrebnih sredstev za izplačila osebnih dohodkov delovnim skupnostim in funkcionarjem, zato bo potrebno del teh sredstev zagotoviti v proračunu za naslednje leto.

2. SREDSTVA ZA LJUDSKO OBRAMBO

Sredstva za ljudsko obrambo so bila v proračunu zagotovljena v višini 13.623.000 din in so bila v enakem znesku tudi realizirana.

3. SREDSTVA ZA SPODBUJANJE RAZVOJA IN INTERVENCIJE V GOSPODARSTVU

V okviru teh sredstev je znašala poraba v letu 1986 6.150.635 din, od tega:

- 2.600.000 kot namenska vezava sredstev pri LB za razvoj drobnega gospodarstva,
- 3.550.635 za druge potrebe (veterinarsko-higienska služba, steklina, ugotavljanje sladkorne stopnje grozdja).

4. SREDSTVA, PRENESENA DRUGIM UPORABNIKOM, DPS IN SIS

Za delo medobčinskih pravosodnih organov, inšpekcijskih služb, družbenega pravobranilca samoupravljanja in sodnika za prekrške je bilo od načrtovanih 183.271.000 din nakazano 185.667.750 din ali 101,3%. Dodatno je bilo nakazano Sodišču združenega dela Brežice 90.000 din, Družbenemu pravobranilcu samoupravljanja Krško 470.250 din in Medobčinskemu inšpektoratu Krško 1.286.000 din. Sredstva od taks na promet parkljarjev in kopitarjev v višini

11.098.057 din in od turističnih taks v višini 1.850.414 din so bila v celoti prenesena na poseben račun za zatiranje živalskih kužnih bolezni oziroma na račun turistične zveze.

Skupno je bilo v okviru sredstev za prenos drugim uporabnikom, DPS in SIS planirano 194.887.000 din, razporejeno pa 198.616.221 din ali 102% glede na plan.

5. SREDSTVA ZA DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Sredstva za družbene dejavnosti so bila planirana v znesku 87.522.000 din, realizacija 31. 12. 1986 pa je znašala 89.195.447 din, oziroma 2% več, kot je bilo načrtovano. Zgodovinskemu arhivu Celje je bilo nakazano 312.000 din več, kot je bilo predvideno zaradi prenizko planiranih sredstev, Ljubljanskemu regionalnemu zavodu za spomeniško varstvo pa je bilo dodatno nakazano 2.000.000 din kot soudeležba za izdelavo srednjeročnih planskih aktov za varstvo naravne in kulturne dediščine. Pretežni del sredstev za družbene dejavnosti (89,6%) predstavljajo priznavalnine borcem NOV, ki so bile izplačane v skladu z izračunom, ki ga je pripravil Republiški komite za borce in vojaške invalide v višini 79.913.715 din.

6. SREDSTVA ZA DRUGE SPLOŠNE POTREBE

V proračunu občine Krško za leto 1986 so bila za zadovoljevanje drugih splošnih družbenih potreb predvidena sredstva v višini 95.593.000 din. Realizacija znaša 99.856.812 din. Dodatno je bilo OK ZSMS za opravljanje redne dejavnosti nakazano 4.087.500 din. Sredstva za druge splošne družbene potrebe pa niso bila v celoti realizirana.

7. IZLOČANJE V STALNO PRORAČUNSKO REZervo

Na podlagi 3. člena odloka o proračunu občine Krško za leto 1986 se je 1% izvirnih proračunskih prihodkov odvajal v stalno proračunsko rezervo. Odvedeno je bilo 10.117.592 din.

8. PRESEŽEK PRIHODKOV

Glede na dovoljeno rast splošne porabe, ki je za leto 1986 znašala 960.957.135 din, je bilo razporejenih 960.756.061 din. Ostanek prihodkov 201.124 din se prenese kot prihodek v naslednje leto.

IV. SREDSTVA STALNE PRORAČUNSKE REZERVE

V okviru proračuna se vodijo tudi sredstva stalne proračunske rezerve. Razpoložljiva sredstva rezerve občine Krško so se med letom v skladu s sklepom IS SO Krško uporabljala za nadomeščanje proračunskih sredstev zaradi neenakomernega priliva prihodkov. Do 31. 12. 1986 so bila v celoti vrnjena na račun sredstev rezerv.

Stanje sredstev 31. 12. 1986 pa je bilo:

— prenesena sredstva iz preteklega leta	11.549.487
— obračun rezerve za leto 1986	10.117.592
SKUPAJ	21.667.079

Sredstva se v celoti prenesejo kot prihodek v naslednje leto.

V. SREDSTVA ZA ZATIRANJE ŽIVALSKIH KUŽNIH BOLEZNI

Sredstva za zatiranje živalskih kužnih bolezni, ki se ravno tako vodijo v okviru proračuna, so bila v letu 1986 oblikovana iz prilivov od taks za promet s parkljarji in kopitarji ter izplačila uslug s področja veterinarško-higienske službe. Prihodki so se zbirali na zbirnih računih pri SDK, ki jih je v skladu z odlokom o proračunu občine Krško praznila na posebni račun za živalske kužne bolezni. V letu 1986 je bilo 10.677.716 din prihodkov, od katerih je bilo razporejenih 10.137.414 din. Ostanek prihodkov v višini 540.302 din se prenese kot prihodek v naslednje leto.

Hrvojev misal — TCP: Valvasorjevi knjižnici

V ponedeljek, 13. aprila, je bila v knjižnici kapucinskega samostana v Krškem slovesnost ob predaji **Hrvojevega misala** Valvasorjevi knjižnici Krško. TCP »Djuro Salaj« je to izjemno zanimivo delo iz svoje lastnine prenesla v varstvo občinski matični knjižnici.

Ta stari hrvaški obredni zapis v glagolici so zaplenili Turki med enim od svojih roparskih pohodov, ga spravili v svojo knjižnico v Carigradu in delno spremenjen se je ohranil do današnjih časov. Faksimile

izvirnika in njegova transkripcija predstavljata zaključeno celoto dokazov o razvoju pismenstva na naših tleh, hkrati pa sta velika vrednost za vsako knjižnico.

Ida Merhar, vodja Valvasorjeve knjižnice, se je v imenu svojega kolektiva pristrčno zahvalila kolektivu TCP za to dragoceno darilo. »Mislim« je dejala tovarišica Merharjeva, »da je knjiga, ki ste nam jo danes podarili, našla svoje pravo mesto in bo tako dostopna najširšemu krogu ljubiteljev lepih knjig. V teh stabilizacijskih časih, ko moramo dobro pretehtati, kako bi z denarjem, ki je namenjen za knjige, kupili kar največ, si česa tako dragocenega sami verjetno ne bi mogli privoščiti. Ob tej priliki bi se želela zahvaliti Tovarni celuloze in papirja, ki

ima izreden posluh za naše težave in smo vedno deležni njene pomoči. Ravno sedaj, ko bijemo bitko za ohranitev statusa matične knjižnice, ko moramo nabaviti še cel kup knjig, ko moramo urediti porostore in nas pesti pomanjkanje denarja, nam je širša družbena pomoč še toliko bolj potrebna. Ravno Tovarna celuloze in papirja je tista, ki nam vedno stoji ob strani in kadar koli se obrnemo nanjo, nam z veseljem pomaga, zato bi se še enkrat zahvalila za vse, še posebej pa za to dragoceno darilo.«

V nadaljevanju slovesnosti so gojenke glasbene šole zaigrale nekaj skladb, s katerimi so poizkusile pričarati vzdušje tistega časa, v katerem je nastajala kapucinska knjižnica. Branko Hartman

(Foto: Branko Hartman, SŠ Krško)

VI. POSEBNI RAČUN ZA SREDS-TVA, IZLOČENA PO ZAKLJUČNEM RAČUNU

Na posebno partijo proračuna, na katero se izločajo sredstva po ZR, je bilo iz preteklega leta preneseno 566.778 din. Prenesejo se kot prihodek v naslednje leto.

VII. SKLEPNE MISLI

Glede na velike težave, s katerimi se vsako leto srečujemo pri financiranju splošnih družbenih potreb, bo v bodoče potrebno vse izdatke proračuna še dodatneje omejevati. Predvsem pa ne bo možno v breme proračuna prevzemati nobenih dodatnih obveznosti. Vsi skupaj se bomo morali zavzemati za dosledno izvajanje resolucijskih določil glede splošne porabe.

Izvršni svet SO Krško je na svoji seji dne 10. 3. 1987 obravnaval predlog zaključnega računa proračuna občine Krško za leto 1987 in ga predlaga skupščini občine Krško v razpravo in sprejem.

**Strokovna služba
za splošno porabo**

Soglasje k združitvi Valvasorjeve knjižnice in delavske univerze

Normativno-pravna komisija pri Skupščini občine Krško je prejela zahtevek za izdajo soglasja k združitvi Valvasorjeve knjižnice in čitalnice Krško z Delavsko univerzo Krško.

136. člen Zakona o usmerjenem izobraževanju določa, da daje k statusnim spremembam izobraževalne organizacije soglasje njen ustanovitelj.

13. člen Zakona o knjižničarstvu tudi določa, da daje ustanovitelj soglasje k spremembam v organiziranju knjižnice.

Normativno-pravna komisija je dne 2. 4. 1987 obravnavala zahtevek in predlaga zborom občinske skupščine, da sprejmejo sklep o izdaji soglasja k združitvi Valvasorjeve knjižnice in čitalnice Krško z Delavsko univerzo Krško.

Normativno-pravna komisija

Kaznivih dejanj je manj samo po številu prijav

Temeljno javno tožilstvo v Novem mestu, katerega naloga je predvsem pregon storilcev kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov, opravlja svoje naloge v dveh enotah, brežiški in novomeški. Enota v Brežicah je pristojna za pregon kriminalitete na območju občin Sevnica, Krško in Brežice.

Javno tožilstvo je lani obravnavalo manj zadev kot v l. 1985, vendar dvomijo da bi obseg kriminalitete dejansko padel. Verjetneje je, da oškodovanci manj prijavljajo manj pomembne zadeve. Padec gospodarskih prestopkov pa je predvsem posledica dejstva, da je bila glavna prestopkov v cestnem prometu spremenjena v prekrške, pa tudi prijav po intervencijskih zakonih v preteklem letu ni bilo več.

Pri političnem kriminalu je treba poudariti, da o organiziranem, skupinskem ali nasilnem političnem kriminalu ne moremo govoriti. Enota v Brežicah je obravnavala le dve novi zadevi. Znano je tudi, da sta bila v občini Krško obravnavana dva prekrška političnega značaja.

Kazniva dejanja v prometu predstavljajo približno četrtno vse kriminalitete. V preteklem letu se je njihovo število povečalo, število mrtvih v prometu pa je bilo skoraj enako kot leto poprej.

Mladoletniška kriminaliteta v ničemer ne odstopa od problematike preteklih let. Storilci so pretežno moškega spola, 90 odstotkov vse mladoletniške kriminalitete pa je premoženjskega značaja. Ob obravnavanju ene od mladoletnih zadev se je pojavil problem nadzora nad specialnimi borilnimi veščinami (karate).

Prijavitelji kaznivih dejanj so poleg organov za notranje zadeve najpogostejše inšpekcije in SDK.

Zakon o javnem tožilstvu zavezuje javne tožilce tudi k preventivni dejavnosti. Kazniva dejanja skušajo preprečiti z opozorili in raznimi pobudami delavskim svetom, organom samoupravne kontrole in drugim. Vendar se problematika na tem področju ni spremenila. Ta dejavnost ostaja še naprej brez odziva, če pa že je, je odziv pogosto močno formalen. Skrb za zatiranje družbeno škodljivih dejanj družba vse preveč prepušča poklicnim represivnim organom (sodiščem, javnim tožilstvom, organom za notranje zadeve), drugi pa ne delujejo niti se ne uporabljajo ukrepi, ki jih družba pozna — bolj teoretično kot praktično, na primer disciplinska odgovornost, politična odgovornost, razrešitev ipd.

V preteklem letu je tožilstvo opravljalo delo v polni zasedbi. Izboljšali so se nekateri pogoji dela. Kljub načelno bolj urejenemu odnosu do financiranja so se težave s financiranjem nadaljevale.

**Iz poročila Nika Briclaja,
temeljnega javnega tožilca**

Zavitek za opremo novorojenca odslej bogatejši

Zavitek za opremo novorojenca prejmejo 60 dni pred predvidenim datumom poroda vse matere, ki imajo stalno prebivališče v SR Sloveniji, oziroma roditelj, ki je zaposlen v SR Sloveniji, če drugi roditelj, ki stalno prebiva v kateri drugi republiki oziroma avtonomni pokrajini, tam, kjer prebiva, ni upravičen do pomoči ob otrokovem rojstvu.

Skupnost otroškega varstva Slovenije je sredi minulega leta opravila analizo, ki je med drugim prinesla odgovor, da starši želijo, da bi se zavitek obogatil s tekstilnimi predmeti: pleniciami, oblačili itd. V skladu z usmeritvami za to srednjeročno obdobje je strokovna komisija za opremo novorojenca sklenila, da se vsebina vseh teh zavitkov dopolni. **Novost velja od 1. aprila 1987.**

Zavitek z ležiščem in tekstilni zavitek sta po vsebini enaka, prvemu pa so dodani ležišče iz iprena in pripomočki za izdelavo posteljice. Oba zavitka vsebujeta: **30 plenice iz dvojne ter 10 iz enojne tkanine, odejico iz dvojne flanele, 5 povijalnih plenice, zavitek plenčnih predlog, 3 zavitke plenice za enkratno uporabo, 6 spodnjih majic, 2 žabice, 3 kapice, 3 slinčke, 3 brisačke, rokavico za umivanje, igračko, zavitek vate, vartirane paličice in zaščitno kremo.**

Vsebina zavitka s torbo je podobna prejšnjima dvema, le da je v njem enako število plenice iz dvojne in enojne tkanine — po 10 ter 1 zavitek plenice za enkratno uporabo. Torba je iz frotirja in ima zadrgo, uporablja pa se lahko za nošenje stvari ali kot podlaga za previjanje.

Postopke za pridobitev opreme za novorojenca vodi Center za socialno delo Krško, CKŽ 12.

**Skupnost otroškega
varstva Krško**

Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o energetskega gospodarstvu

POTREBNA JE VEČJA UČINKOVITOST DELA IN EKONOMIČNOST POSLOVANJA

Od sprejetja zakona o energetskega gospodarstvu (Uradni list SRS, št. 33/81) so se razmere na področju energetskega gospodarstva zaostrele. Energetika ne more biti več dejavnost za zagotavljanje potreb v kakršnemkoli obsegu, dinamiki in ceni, temveč mora postati tudi pomemben vzvod za prestrukturiranje industrije in racionalno porabo energije. Nastale razmere narekujejo večje iskanje notranjih rezerv, racionalnejše ravnanje z družbenimi sredstvi, večjo učinkovitost dela in ekonomičnost poslovanja ter zanesljivost pri preskrbi z energijo oziroma njeno enakomerno delitev v primeru pomanjkanja.

Skupščina SR Slovenije je na seji 24. decembra 1986 obravnavala predlog zakona o določitvi obveznosti plačevanja prispevka za nemoteno obratovanje sistema elektrogospodarstva in premogovništva in sprejela ugotovitve in sklepe. Z njimi je med drugim naložila izvršnemu svetu, da pripravi najnujnejše spremembe zakona o energetskega gospodarstvu za predlagane sklope vprašanj.

Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o energetskega gospodarstvu je objavljen v Poročevalcu štev. 8 dne 31. 3. 1987. V isti številki je objavljeno tudi poročilo o izvajanju ukrepov in aktivnosti za izboljšanje družbenoekonomskega položaja elektrogospodarstva in premogovništva.

1. Energetske skupnosti

Zakon naj bi predpisal obvezno ustanovitev republiške energetske skupnosti, v kateri naj bi delovni ljudje in občani obravnavali zadeve, ki se nanašajo na oblikovanje in izvajanje kompleksne energetske politike. Posebne energetske skupnosti naj bi bile prostovoljne in naj bi se ustanovile, če bo za to izražen interes uporabnikov in izvajalcev.

Ker nekatere občinske energetske skupnosti dobro delajo, bi jih ne bilo smiselno ukinjati, temveč še bolj utrjevati. Na območjih, kjer pa ne uresničujejo sprejetih nalog, bi bilo potrebno poiskati skupne interese in s tem povezanost s

tistimi občinskimi energetske skupnostmi, ki so upravičile svoj obstoj. Tako bi bilo mogoče nekatera energetska vprašanja v skladu s sprejeto energetske politiko v Republiki energetske skupnosti reševati neposredno že na območju, kjer bi nastopili določeni problemi.

Glede na to, da opravljajo organizacije združenega dela elektrogospodarstva in premogovništva tudi dejavnosti oziroma zadeve posebnega družbenega pomena, naj bi se posebni družbeni interes med drugim uresničeval tudi z zagotovitvijo soodločanja delegatov uporabnikov ter organov družbenopolitičnih skupnosti o uresničevanju skupnih ciljev na tem področju, o temeljnih pogojih za pridobivanje dohodka in poslovanja, o cenah, o namenu uporabe sredstev, o razvojnih programih in o razširjeni reprodukciji, o soglasju k posameznim določbam splošnega samoupravnega akta organizacij združenega dela in o statusnih spremembah.

2. Dohodkovni odnosi

Pretežni del notranjih slabosti bi lahko učinkoviteje razreševali, če bi sedanji težko obvladljiv sistem elektrogospodarstva in premogovništva delili na:

- proizvodnjo vseh vrst električne energije,
- prenos električne energije, nabavo in prodajo izven sistema,
- distribucijo električne energije.

V tem primeru bi kot proizvajalci posamezne vrste električne energije nastopali:

- hidroelektrarne,
- termoelektrarne-toplarnne, povezane s proizvajalcem primarne energije,
- nuklearna elektrarna, povezana z rudnikom urana Žirovski vrh.

3. Organiziranost organizacij združenega dela

Izvršni svet predlaga, da bi se sedanja organiziranost kot tudi tista, ki je predvidena po družbenem dogovoru o organiziranosti energetskega gospodarstva, spremenila. Tehnološki proces pridobivanja primarne energije, proizvodnje

električne energije, nabave, njenega prenosa, distribucije ter dispečiranja je enoten sistem elektrogospodarstva in premogovništva, zato zahteva učinkovito, čvrsto organizacijsko povezanost vseh OZD v sestavljeno organizacijo združenega dela za elektrogospodarstvo in premogovništvo. Pri takšni organiziranosti naj bi se oblikovale delovne organizacije za proizvodnjo električne energije:

- v hidroelektrarnah (1 delovna organizacija),
- iz lignita (1 delovna organizacija),
- iz rjavega premoga (1 delovna organizacija),
- iz jedrske elektrarne (1 delovna organizacija).

Za pridobivanje uranove rude naj bi se organizirala delovna organizacija Rudnik urana Žirovski vrh ali pa temeljna organizacija združenega dela, ki bi se združevala v delovno organizacijo za proizvodnjo električne energije iz nuklearne elektrarne Krško. Za nakup, prenos električne energije in nabavo iz drugih SR, SAP in tujine ter prodajo morebitnih viškov naj bi se organizirala delovna organizacija. Ker je distribucija električne energije del tehnično-tehnološkega sistema elektrogospodarstva in premogovništva, naj bi se ta del zaradi krepitve elektrogospodarstva delovne organizacije in večje učinkovitosti, predvsem pa enotnosti dela sistema, organiziral v delovno organizacijo distribucije električne energije.

4. Racionalno ravnanje

Z lastnimi viri lahko v Sloveniji pokrivamo le okoli 50% vseh potreb po energiji. Prav zato je treba racionalnemu ravnanju in varčevanju z energijo posvetiti več pozornosti ter za to zainteresirati tudi uporabnike vseh vrst energije. Ta odnos bodo morali bolj kot doslej neposredno s proizvajalci energije urejati v Republiki energetske skupnosti.

Če samoupravno urejanje ne bi zagotavljalo učinkovitega izvajanja sprejetih programov varčevanja in racionalnega ravnanja z energijo, naj bi občinske skupščine oziroma izvršni svet skupščine SR Slovenije to področje uredili s predpisom.

delegatski bilten

5. Inšpekcijsko nadzorstvo

Zakon naj bi določil obveznost delovnih organizacij in drugih organizacij ter posameznikov, da obveščajo inšpekcijsko službo o poškodbah in okvarah energetskih sistemov, naprav in objektov, zaradi katerih bi lahko prišlo do prekinitev dobave, proizvodnje ali pretvorbe energije ali bi obstajala neposredna nevarnost za življenje in zdravje ljudi ali nevarnost, da bi nastala večja materialna škoda.

Inšpekcijo za jedrsko varnost pa naj bi izvajal poseben republiški organ za jedrsko varnost, ki bi imel samostojen položaj in bi bil neposredno odgovoren izvršnemu svetu skupščine SR Slovenije, ki že pripravlja spremembo ustreznega zakona.

Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o energetskem gospodarstvu bodo zbori skupščine SR Slovenije obravnavali **predvidoma 20. maja 1987** skupaj s poročilom o izvajanju ukrepov in aktivnosti za izboljšanje družbenoekonomskega položaja elektrogospodarstva in premogovništva.

Delegatski bilten, apr. 1987
Pripravi: J. Jančar

80 let Ivana GORENCA

Ivan Gorenc ali (kot ga doma, v Zalokah pri Raki imenujejo) Sedanov Janez se je vključil kot aktivist OF v izpolnjevanje njenega programa že od samega začetka njenega delovanja. Že ob koncu junija 1941 je postal politični aktivist OF na Poljani (danes Poljanska cesta) pri Ljubljani. Njegova dejavnost seveda ni ostala prikrita italijanskim okupatorjem, zato je bil 11. decembra 1942 interniran in je čas od 11. 11. 1944 prebil v različnih taboriščih. Po vrnitvi (decembra 1944) v Ljubljano je nadaljeval z aktivističnim delom vse do konca vojne, gotovo pa mu bo ostal nepozabno v spominu zlasti trenutek, ko je poslušal lastno smrtno obsodbo, ki je bila kasneje vendarle spremenjena v zaporno kazen.

Po končani vojni se je preselil na rodno Rako in se aktivno vključil v obnovo porušene domovine.

Ob 80. jubileju je Ivan Gorenc prejel številna voščila, predsednik OO ZZB NOV pa mu je na priložnostni slovesnosti izročil spominsko darilo.

80 let prvoborca Jožeta Rakošeta

Jože Rakoše (rojen 18. 4. 1907 v Javči vasi pri Novem mestu) se je že junija 1941 vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Prve sestanke je organiziral v bližini domačega kraja, se povezoval z aktivisti OF, zbiral davek narodne osvoboditve in širil frontno organizacijo tudi na območju Bele krajine ter Žumberka. Spomladi 1942 je prevzel funkcijo sekretarja terenskega odbora OF in komandirja vaške straže, nato pa je opravljal vrsto drugih političnih funkcij in strokovnih nalog — po izobrazbi je namreč gozdar. Gozdarski stroki je z različnimi premestitvami ostal zvest tudi po osvoboditvi, vse do upokojitve leta 1959.

Kljub nenehnim premestitvam je bil nenehno družbenopolitično aktiven, za svoje zasluge pa je prejel več odlikovanj. Od leta 1984 je član sveta občine.

Tovariša Rakošeta je ob njegovem 80. jubileju obiskala delegacija SO in OO ZZB NOV Krško in mu z voščili izročila srebrno plaketo občine Krško ter spominsko darilo.

Bata Minić — državni prvak v karateju

Pred nekaj tedni je bilo letošnje državno prvenstvo v karateju. Na njem je v svoji kategoriji zmagal Bata Minić, bivši član KK Budućnost iz Titograda, sedaj pa član in trener seniorjev v KK Nuclear v Krškem.

Bata Minić, roj. 27. 2. 1960 v Titogradu, se je začel ukvarjati s karatejem že leta 1975. Trenirati je začel v KK Budućnost pod vodstvom Rajka Vujašića. V enajstih letih je dosegel precej lepih uspehov. L. 1979 je bil na tekmovanju juniorjev tretji, l. 1981 drugi, preteklo leto pa je osvojil naslov državnega prvaka. Letos je torej dokazal, da upravičeno nosi ta naslov.

Povprašali smo ga tudi o njegovih načrtih za prihodnost. Povedal je, da ga sedaj čakajo še priprave reprezentance in odhod na evropsko prvenstvo v karateju, ki bo od 1. do 3. maja letos v Glasgowu.

Njegovo osebno mnenje je, da ima realne možnosti za uvrstitev od 5. do 8. mesta, vendar pa si potihoma želi medalje za katero od prvih treh mest.

Tudi v NEK, kjer je Bata Minić zaposlen, imajo dovolj razumevanja za to njegovo dejavnost in so zainteresirani za še večje uspehe, zato so mu odobrili 21 dni odsotnosti z dela pred tekmovanjem, ki jih bo uporabil za priprave na prvenstvo. V tem času načrtuje naporene kondicijske treninge, ki bodo v začetku dvakrat, proti koncu pa celo trikrat na dan.

Ob koncu nam je Bata Minić še obljubil, da nam bo posredoval svoje vtise s tekmovanja, mi pa mu želimo veliko sreče in uspeha v Glasgowu.

Branko Hartman

(Foto: Mitja Kostrevec, SŠ Krško)

NUKLEARKA BO POTREBOVALA DODATNE KADRE IN STANOVANJA

BILTEN NEK

NE Krško ima trenutno 571 delavcev. Visoka kvalifikacijska struktura in dodatno strokovno-specialistično usposobljeni kadri zagotavljajo zanesljivo in varno delovanje elektrarne.

Ob koncu lanskega leta je bila kvalifikacijska struktura zaposlenih naslednja:

VSS	VS	SSS/VKV	KV	PK
111	49	228	125	58

Takšno število in kvalifikacijsko strukturo kadrov zahtevajo tehnološki procesi (upravljanje in nadziranje procesa, vzdrževanje opreme in tehnično-tehnološka podpora), specifičnosti jedrskega postroja (delo v razmerah ionizirajočega sevanja) in dodatne funkcije, ki jih pri klasičnih elektrarnah ni (zagotavljanje kvalitete, analiza jedrske varnosti, obdelava radioaktivnega odpadka). V naslednjih dveh letih bo NE Krško potrebovala okoli 30 novih visoko strokovnih delavcev, ki bodo opravljali dela v zvezi z analizo jedrske opreme, izdelavo nadomestnih delov ter pripravo in graditvijo skladišča za radioaktivne odpadke.

Za reševanje stanovanjskih problemov sedanjih in bodočih delavcev je nujno zagotoviti dodatna sredstva. S stanovanjskim skladom (okoli 220 stanovanj), pridobljenim z investicijskimi sredstvi v fazi graditve, so bile pokrite stanovanjske potrebe v začetku 80-ih let. Vendar se je zaradi na novo nastalih kadrovskega potreb v času zagona in komercialnega obratovanja elektrarne (1981-1986) pojavila potreba po dodatnih stanovanjskih enotah. Ker ta elektrarna deli usodo ostalega elektrogospodarstva, kar pomeni, da posluje brez ostanka dohodka, v času obratovanja ni bila kupljena niti ena stanovanjska enota. Minimalna sredstva, ki se izločajo iz osebnih dohodkov, se uporabljajo za kreditiranje individualne stanovanjske graditve oziroma adaptacijo obstoječega stanovanjskega sklada. Razmere otežujeta tudi razmeroma visoka fluktuacija visoko strokovnih kadrov (v letih 1985-1986 okoli 8%) in postopna zamenjava generacije v bližnji prihodnosti (običajno po pribl. 10 letih obratovanja elektrarne). Da bi zagotovili visoko razpoložljivost in varnost elektrarne, kar omogočajo predvsem visoko specializirani strokovnjaki, je nujno poskrbeti za dodatne vire sredstev za financiranje

Leto dni po Černobilu

DRAGA, Vendar KORISTNA IZKUŠNJA

Pri miroljubni uporabi jedrske energije ni mogoče opravičiti nobene izgube človeških življenj niti tehnologije, katere posledica je, da mora na tisoče ljudi za daljši čas zapustiti svoje domove. Takšna tehnologija bi skrivala nevarnost za ljudi, lahko pa bi privedla tudi do ekonomske katastrofe družbe, ki bi jo uporabljala. Nepričakovani nesreči v najnovejši zgodovini jedrske energetike sta ljudi še enkrat opozorili, da je projekt tehničnega sistema najpogostejše kompromis dejanskih (znanih) potreb in ekonomskih možnosti (nekje se to lahko imenuje tudi optimalna rešitev) in da absolutne varnosti ni, pač pa obstaja samo težnja k popolnejšemu. In medtem ko je bila nesreča v Ameriki posledica tehnično-organizacijskih problemov, privedla pa je do ogromnih stroškov »zapiiranja elektrarne«, so nesrečo v Černobilu povzročili tehnično-organizacijski problemi in človeški dejavnik — izid: eksplozija reaktorja, porušenje reaktorске zgradbe, človeške izgube ter ekonomska katastrofa, ki si je manjše države ne smejo dovoliti.

Če sploh lahko govorimo o pridobitvi, je to nauk, ki ga je mogoče izpeljati iz te nesreče za nadaljnje izboljšave tehnične varnosti. Nesreča l. 1979 v Ameriki je spodbudila nove analize možnih in »nemogućih« dogodkov in izkušnje od tu so znane. Katastrofa v Černobilu l. 1986 je sprožila prizadevanja na mednarodnem področju, da bi se problemi varnosti jedrskih energetskih naprav zmanjšali in da bi se podobnim presenečenjem v prihodnosti izognili.

Iz poročila z mednarodnega sestanka o nesreči v Černobilu, na katerem so o rezultatih svojih analiz poročali sovjetski strokovnjaki, lahko omenimo nekatere zaključke, mnenja in priporočila v zvezi z jedrsko varnostjo:

a) Ugotovljeni niso nobeni novi fizikalni fenomeni, ki ne bi bili že poprej ugotovljeni v varnostnih analizah ali zajeti v

stanovanjske graditve v NE Krško. Pet do sedem stanovanjskih enot letno je spodnja meja. Za ilustracijo: Sredstva, ki bi jih potrebovali za to, znašajo približno tretjino cene dnevne proizvodnje električne energije v jedrski elektrarni.

Bilten NEK

teoretičnih ali eksperimentalnih raziskovanjih. Kljub vsemu je vsem lastnikom jedrskih elektrarn priporočena ponovna podrobna analiza vseh ugotovljenih varnostnih problemov.

b) V vseh jedrskih elektrarnah v obratovanju obstaja potreba po »jedrski varnostni kulturi«. Bistveni vzrok nesreče v Černobilu je človeški dejavnik. Izkušnja iz černobilske elektrarne vodi v tri smeri:

- urjenje osebja, zlasti v poznavanju in dobrem razumevanju konstrukcije in delovanja reaktorja, ter simuliranje vrstnega reda dogajanja v nesrečah;
- notranji in zunanji nadzor elektrarne, predvsem zaradi preprečevanja umirjenosti, ki raste z rutinskim delom;
- vse osebje se mora stalno zavedati možnih varnostnih komplikacij pri vsakem odstopanju od procedur.

Ta nauk velja za vse tipe reaktorja.

c) Koncept »globinske zaščite« mora biti res izvršen s projektom.

— Reaktor mora biti inherentno stabilen. To pomeni, da sestava in razporeditev materiala in goriva v reaktorju s povečanjem temperature zagotavlja upočasnitev reakcije. Černobilski reaktor nima te lastnosti pod 700 MWt (20%), zato je v tem območju njegovo delo omejeno z obratovalnimi procedurami.

— Samodejni varnostni sistemi morajo delovati takoj, ko je varnost naprave resno ogrožena. Pri eksperimentu v Černobilu ni bilo tako.

— Končno mora kot zadnja »linija globinske obrambe« obstajati pasivna prepreka, ki lahko zadrži radionuklide, če bi prvi dve liniji zatajili.

d) Ponovno je poudarjena pomembnost zveze človek-stroj. Nikoli ne bo mogoče zagotoviti nezmotljivosti operaterjev ali popolne enostavnosti projekta naprave. Predvideti je potrebno primere, ko je nujna ustrezna akcija operaterjev, da bi se preprečila nesreča. Izkušnje potrjujejo, da je človekovo

posredovanje zelo učinkovito, če je razumevanje stanja naprave popolno. Z varnostnega stališča je to zelo pomembno, ker lahko v tem primeru operator naredi pravo potezo in obvlada situacijo pri nepričakovani neizgodi, ki ji projekt ne ustreza popolnoma. Otok treh milj in Černobil opozarjata:

- Operaterji morajo imeti na voljo jasen pregled podatkov, bistvenih za varnost, urejen za optimalno uporabo. V kompleksnih sistemih so pregled podatkov, njihova razlaga in vgraditev možnosti diagnosticiranja izrednega pomena za upravljanje.
- Tudi ob popolnem zaupanju v vodenje obratovanja in popolnem razumevanju varnostnih sistemov zahteva kompleksnost jedrske elektrarne vedno tudi samodejne varnostne in zaščitne sisteme, ki pri napravi dosežejo varno stanje takoj, ko ji grozi kakršnakoli realna nevarnost.

Samodejna akcija mora biti učinkovita, hitra in logična, sistem pa projektiran tako, da normalno in planirano obratovanje povečuje verjetnost, da operater ne bo prišel v skušnjava, blokirati samodejno zaščito. Seveda je tu izredno pomembno pravilno vzdrževanje sistema v brezhibnem stanju.

Da bi se vrnilo predčernobilsko zaupanje v jedrsko energijo, ni dovolj samo trditi, da so »moji sistemi boljši in se pri meni kaj podobnega ne more zgoditi«. Vsak problem, ki lahko kakorkoli vpliva na varnost reaktorja, je potrebno pozorno in neprenehoma analizirati in argumentirano predstavljati.

15. april 1987

Kmečki glas 5

Res zaslužena priznanja

Na občnem zboru je devet kmetov in štirje zadrudni delavci prejelo državnih odlikovanj. V obrazložitvi piše, da so tokratni dobitniki državnih odlikovanj večinoma bili ali pa so še nosilci samoupravnega razvoja in utrjevanja kmetijskega združništva in nosilci tehnološkega razvoja zasebnega kmetijstva. Hkrati so tudi nosilci spreminjanja družbenoekonomskih odnosov v kmetijstvu in na vasi ter vztrajni borci za napredek kmetijstva, ki niso klonili pod težo problemov, ampak so s svojevrstno vztrajnostjo in prizadevnostjo vedno iskali in tudi našli primerne rešitve in so med najzaslužnejšimi kmetovalci oziroma zadrudnimi delavci v povojnem razvoju kmetijstva. Nekeateri med njimi so bili tudi aktivni borci v NOV, vse pa odlikuje večstranska aktivnost na področjih gospodarskega samoupravnega in političnega življenja, je med drugim zapisano v obrazložitvi.

Poleg družbeno samoupravnih aktivnosti pa so vsi odlikovani kmetje vzorni in napredni kmetovalci, saj dosegajo nadpovprečne proizvodne rezultate. Vodilni in vodstveni delavci pa so s ustreznimi organiziranimostjo kmetov in strokovnih služb najbolj zaslužni za dosežene pridelovalne in razvojne uspehe svojih organizacij združenih kmetov.

Tako sta bili za zasluge in uspehe pri delu, pomembne za socialistično graditev države, z

redom zaslug za narod s srebrno zvezdo odlikovana: **Vlado Kralj**, direktor Kmetijske zadruge Savinjska dolina Žalec, in **Alojz Kučar**, kmetijski tehnik, upravnik TZO Petrovče.

Za zasluge in uspehe pri delu, pomembne za napredek države, so bili z redom dela s srebrnim vencem odlikovani: **Jože Adanič**, kmet iz KZ Gornja Radgona, **Ivan Kozole**, direktor TOK Kmetijstvo, trgovina, storitve Krško, **Martin Kranjc**, kmet iz TZO Tabor KZ Savinjska dolina, **Jože Ploht**, kmet iz Slovinovega TOK za kooperacijo iz Ormož, **Jože Podržaj**, kmet iz KZ Velike Lašče, **Stanko Polanec** kmet iz ormoškega TOK, **Alojz Račič**, kmet TOK Krško, **Ciril Skuhala**, kmet iz TOK Kooperacija Ormož in **Anton Zamuda**, vodja združenih enot iz TZO Videm Ivanici.

Za priznanje in uspehe pri delu pa sta medaljo dela prejela **Franc Mahor**, kmet iz TZO Braslovče, in **Janko Porenta**, kmet iz KZ Škofja Loka.

Za prispevek k širjenju in utrjevanju zadrúžništva pa so priznana s plaketo Zadrúžne zveze Jugoslavije prejeli: **Miha Demšar**, tajnik Zveze HKS Slovenije, **Franc Fašalek**, kmet iz KZ Gornja Radgona, **Ferdinand Vode**, upokojenec in nekdanji predsednik slovenske zadrúžne zveze in TOK Kmetijstvo iz Šoštana.

Ivan Kozole

Alojz Račič

Zaradi naglice smo bili prisiljeni uporabiti informacijo, objavljeno v Kmečkem glasu, in dodati fotografiji nagajencev. V eni izmed prihodnjih števil pa ju bomo predstavili nekoliko obširneje.

Literarni kotiček

Tokrat smo se odločili, da vključimo v literarni kotiček le en prispevek. Gre za sestavek o kulturi. Tema je pravzaprav večna, vendar se zdi, da je v tem družbenem trenutku tako razmišljanje še posebej aktualno.

KULTURA POSLUŠANJA IN DOUMEVANJA POVEDANEGA JE UMETNOST

Okakšni in kateri kulturi naj pišem? Če hočem pisati o kulturi vrednot z etičnega stališča, se lahko le sprašujem, kaj so vrednote in kaj so njim nasprotna lastnosti, torej kaj je kultura in kaj to ni.

V nedogled bi lahko našteval primere in iskal vzore ter se izgubljal v poizkusih definicije, kaj komu predstavlja beseda kultura.

Mi pojmujejo in doživljamo kulturo vsak po svoje. To je dediščina rodov, naših staršev, posledica vzgoje doma in v šoli ter ne nazadnje širina srca in duha. Zato poznamo izraze, kot so: duševna lakota, kulturna sramota, široko srce itd.

Kultura vsakega izmed nas je v nas samih, v osebnosti, v duši, pa naj bo takšna, kakršna je, komu vseč ali pa ne. Žal je to že oguljeno reklo, ki ima verjetno trajno veljavo.

Kultura medsebojnih odnosov je najbolj opazna pri ljudeh, ki imajo nenehen stik z javnostjo; s tem mislim na širok krog ljudi vseh starosti in poklicev. Ti ljudje naj bi znali poslušati, prisluhniti sogovorniku in potem v odgovoru nadaljevati ali pa morda vljudno zavrniti slišano in dojeto misel. Tako bi dokazali svojo kulturo prav tam, kjer je najbolj potrebna: na osnovni stopnji medsebojnih komunikacij, tam, kjer je primarni stik s človekom lahko najbolj odprt ali pa popolnoma mimobežen. Marsikje pa naletimo na človeka, ki tega ne zmore. Seveda je potem pogovor podoben vožnji dveh vlakov v različno smer.

Kultura poslušanja in doumevanja povedanega je umetnost, ki se je velja učiti celo življenje.

Ako pod besedo »osebnostna kultura« razumemo tudi osebnostne etične oziroma moralne vrline in vrednote posameznika, se moramo zavedati, da obstajajo tudi negativne lastnosti, ki pa jih neradi omenjamo, še manj pa priznavamo, da obstajajo tudi v nas. Ali lahko rečemo, se sprašuje Jože Šter v brošuri *Socialistična morala in morala v socializmu*, da so

požrtvovalnost, ljubezen, poštenost, hrabrost, tovarštvo-vrline? Ali ne poznamo tudi ljubezni do slabega, negativnega? Torej poznamo tudi ljubezen do slabe, negativne kulture. Ali ni mogoče biti požrtvovalen tudi pri opravljanju najbolj negativnih oziroma nemoralnih dejanj? Morda ne poznamo tako imenovane negativne solidarnosti oziroma tovarštva? S kakšno kulturo bomo etiketirali takšnega človeka? Tudi nemoralni ljudje so lahko hrabri. Kaj pa kulturno ustvarjalni?

Dovolite, da se zopet nekoliko povrnem k slušnemu in vidnemu komuniciranju med ljudmi.

Tridesetega junija lani so imeli v Ljubljani nevrokirurgi iz 28 držav simpozij o kavernožnem sinusu. Čeprav sta naslov in vsebina posvetovanja za nas, laike, prava španska vas, je vzbudil pozornost občinstva in novinarjev govornik — akademik, prof. dr. Andrej O. Župančič, ki je po pojasnilu, da naj bi v imenu SAZU povedal nekaj, kar bi povezovalo znanost in umetnost, nevrokirurgijo in glasbo, izpovedal, da je šel v pripravi na ta govor dan prej na planino, visoko nad Savinjsko dolino. Na misel mu je namreč prišla stara japonska zgodba o filozofiji zen, ko je glavni menih nameraval spregovoriti pred zbranimi menihi, a je v tistem trenutku zunaj pred oknom zapel ptiček... Glavni menih je molče poslušal in ko je ptiček pesem nehal, je modro sodil:

»Več mi ni treba reči!« Gre za to, da je treba včasih manj govoriti in več poslušati — torej znati poslušati tako razumsko kot iracionalno, sprejemati zvoke z vseh frekvenc. Andrej Župančič je zato v hribih tik pred zoro na magnetofon posnel izvirno pesem divjega petelina in jo visokemu znanstvenemu zboru posredoval kot sporočilo narave.

Sodobni človek, ki nima vsak dan stika z naravo, se od nje vse bolj oddaljuje in odtuja, manj ga briga, kaj je z njo, čeprav se polagoma pričinja zavedati, da ni zdravo niti kulturno pljuvati v lastno skledo.

PESEM HOČE BITI LUČ

(Predstavljamo najboljše pesmi svetovnih pesnikov po izboru Silva Mavsarja)

Rainer Maria Rilke

LJUBEZENSKA

Kako držim naj dušo, da se ne dotakne tvóje? In kako čez tebe povzdignem naj med druge jo stvari? Ah, spravi! bi jo rad nekje v temi pri nečem izgubljenem zunaj sebe, na kraju, ki se ne vznemiri, če globina tvoja kdaj zavalovi. In vendar vse, kar se dotakne roke, naju tesno poveže kakor lok, ki iz dveh strun priklíče en odmev. Napeta na godalo sva oba. Kateri daljni godec nanj igra? O sladki spev.

(Rainer Maria Rilke, roj. 1875 v Pragi, umrl 1926 v Val-Montu. Izbrana pesem v prevodu Kajetana Koviča je bila objavljena v knjigi Pesmi zbirke Kondor, MK 1968.)

Podoben odnos kot do narave imamo včasih tudi do sočloveka: neprizadet, površen, brezbrizen. G. B. Shaw, angleški dramatik, je nekoč dejal, da najhujše proti bližnjemu ni sovraštvo, pač pa brezbriznost; v njej namreč tiči bistvo nečloveškosti.

Človek današnje dobe lahko postane človeku volk povsod, kjer je posredi denar; birokratizem se bohota kot AIDS kljub vsem resolucijam. V zvezi z birokratizmom se mi vsiljuje znamenita Tolstojeva misel, ki nedvomno tudi sodi v okvir premišljanja o osebnostni kulturi: »Sedim človeku na hrbtu. Stiskam ga, tlačim in davim ter ga silim, da me nosi... Hkrati pa vsem okrog sebe zatrjujem, kako se mi smili, kako poln sočutja sem in kako rad bi storil vse, prav vse, da bi izboljšal njegov položaj, vse razen tega, da bi zlezal z njegovega hrbta.«

Pred dnevi sem zasledil v Delu zanimiv članek o kulturi dialoga. Ko sem ga prebral, se mi je znova potrdilo spoznanje, da »ne petica, pač pa le kultura da ime sloveče« in da visok družbeni položaj še ne pomeni že *a priori* tudi visoko kulturnega človeka.

Gledati in videti človeka sta dva pojma. J. P. Sartre, pokojni francoski filozof, je o tem lepo povedal: »Če gledaš pogled, ne vidiš oči in če gledaš oči, ne vidiš pogleda.«

O kulturi nasmeha pravijo stari Kitajci: »Kadar srečaš človeka, ki je preveč utrujen, da bi se ti lahko nasmehnil, nasmehni se mu. Nihče ni tako potreben na-

smeha kot človek, ki ga ne zna več podariti. In ne pozabite, pravijo Kitajci, »nasmeh, ki ga podariš živemu, je vreden več kakor potok solza za mrtvim.«

Kdor ima bogato notranje življenje, naj ne bo v strahu za osebno kulturo.

Če si bomo vsak zase, v bistvu pa vsi skupaj prizadevali za razvoj naše, slovenske kulture, če bomo vztrajno zalivali to rožo, ki pa je lahko vrtnica ali plevel vsakega naroda, bomo sebi in zanamcem ustvarili dobre pogoje za razvoj kulture v prihodnosti.

Kakor pravi Seneka: »Življenje je kakor zgodba. Ni važno, kako je dolgo, važna je njegova resnična vrednost.«

Smisel in lepoto življenja vidim v drugačnosti, v raznolikosti vseh živečih, ne pa v nekakšnem kloniranju, poenotenju in šabloniziranju misli, ljudi in morda še celo jezika.

Pokojni Martin L. King je nekoč dejal, da »moramo doseči, da bomo živeli skupaj kot bratje, ali pa bomo skupaj propadli kot norci«. Koliko se črnski problem enači z današnjim stanjem našega naroda, ne vem, lahko pa bi se kdo nad tem le zamislil...

Kajti — pogledimo (citiram Iva Andriča): »Dva orjeta in sejeta, trideset jih pa je in zapravlja. Eden zida, deset jih pa gleda ali celo podira in razdira. Kako pa se more obdržati taka družba?«

Pesniki, pisatelji, dramatik, satiriki, skladatelji in vsi ostali, ki so neposredno povezani s kulturo, so bili in še bodo ne samo zrcalo, pač pa tudi vest vsakega naroda.

Vemo pa, da »narodi, ki se iz zgodovine ničesar ne naučijo, jo morajo ponavljati«, kot je ugotovil Santayana.

»Videl sem visoko inteligentne ljudi s tako prazno dušo, s tako neusmiljenimi čustvi, da sem se zgrozil in se vprašal: Kaj pomaga človeštvu ves intelektualni in tehnični napredek? Ali se je povzdignilo etično samo za korak naprej?« — Tako se je nekoč izrazil Oton Župančič.

Bistvo dobrega sožitja je verjetno v dialogu, vendar ne večnem, ampak razumnem. Ob tem pa ne smemo pozabiti, da »konja lahko pripelješ do korita, ne moreš pa ga prisiliti, da bijedel«. Vsak narod je samo svojega telesa gospodar!

Drago Pirman

Literarni klub B. Župančič

S pesmijo v pomlad

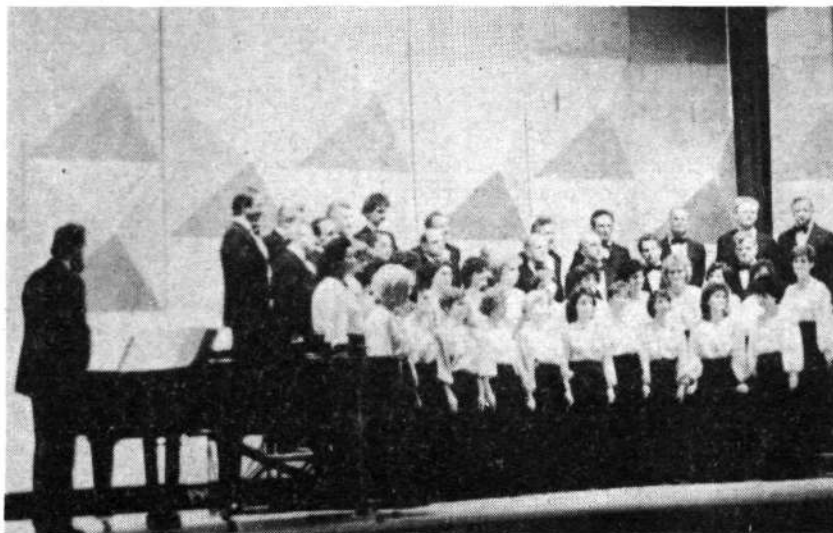
»...ter se nebеса odprla sončnim pticam, zasejala so pesem v mlade trave in naenkrat so vzcveteli vsi drobni kristali smeha na jagodnih ustnicah.«

S temi besedami je Ivan Mirt naznanil začetek koncerta, ki ga je Mešani pevski zbor »Viktor Parma« priredil v petek, 10. aprila v DKD Edvarda Kardelja.

Zbor je zapel vrsto pesmi znanih avtorjev zborovske glasbe, Vinka Vodopivca, Rada Simonittija, Slavka Miheliča, Josipa Ipvca in drugih.

V odmoru med nastopom pevskega zbora se je občinstvu predstavil gost večera, Martin Šušteršič, učenec drugega letnika srednje glasbene in baletne šole v Ljubljani, ki že dlje časa uspešno deluje na glasbenem področju. Na klavirju je zaigral dve skladbi: Sonato v mesečini Ludwiga van Beethovna in Preludij iz suite za klavir Claudea Debussyja.

Branko Hartman

Martin ŠUŠTERŠIČ je učenec 2. letnika srednje glasbene in baletne šole v Ljubljani. Igranja na klavir se je začel učiti, ko je bil v prvem razredu osnovne šole. Sam pravi, da je bila to njegova lastna potreba, veselje do glasbe.

L. 1985 se je — takrat še osmošolec — prvič uvrstil na zvezno tekmovanje, ki je bilo v Skopju. Ta uspeh je bil zanj veliko veselje in velika vzpodbuda za naprej. Med njegove največje dosežke pa šteje nastop na 16. tekmovanju dijakov in študentov glasbe, ki je bilo v začetku marca letos v Titovem Velenju. Na tem tekmovanju je zbral 97,4 od 100 možnih točk, kar je povsem zadoščalo za uvrstitev na zvezno tekmovanje, ki je potekalo od 7. do 12. aprila v Dubrovniku. Tu je bil nekoliko manj uspešen, dobil je 77 točk. Povedal je, da organizacije tekmovanja ne more pohvaliti, da pa je toliko bolj navdušen, ker je spoznal to prelepo mesto.

(Besedilo in fotografija: B. Hartman)

Ameriške razglednice (4)

Piše: Silvo Mavsar

STOLETNIK »WESTINGHOUSE«

Glavna upravna zgradba korporacije Westinghouse, v katero sem bil službeno namenjen, stoji nekako nasproti hotelu Sheraton na drugi strani reke Monongahela. Ker pa sem bil gost službe za stike z javnostjo v eni izmed poslovnih enot (Energy and Advanced Technology), ki ima sedež v predelu z imenom Monroeville, me je Peris ob sedmih zjutraj pobrala pred hotelom in odpeljala iz centra proti vzhodu, medtem ko sem imel centralo Westinghousea priložnost obiskati nekaj dni kasneje.

Ob obisku v tujem mestu ponavadi najprej kupim katerega od lokalnih časopisov, saj je to eden najboljših načinov, da na hitro izveš čim več o glavnih značilnostih življenja v njem. Ti primerki so kasneje tudi eden najbolj dragocenih suvenirjev s potovanja. V šestnajstst-ranskem časopisu formata Dolenjskega lista z naslovom In Pittsburgh sem mimogrede izvedel, da bosta tisti teden že samo na glasbeni sceni dve privlačni prireditvi — v pittsburghski operi so naj-avljali premiero opere Macbeth, na rock sceni v Civic Area pa legendarne The Monkees z gosti The Herman Hermit's. Še marsikaj zanimivega se je našlo v brezplačni izdaji, ki je kakor v mnogih drugih ameriških mestih namenjena obveščanju o najpomembnejših dogodkih v mestu in okolici. Zvenelo bo morda malo verjetno, a res sem se takrat spomnil našega delegatskega glasila in obudil že stara razmišljanja, kako bi v posebnem tedenskem ali štirinajst dnevnem dodatku ob izdatnejši materialni in kadrovski podpori lahko tudi v našem mestu dobili na nekaj straneh telegrafski pregled vseh pomembnejših prireditev in dogodkov ter ponudb prireditev, s čimer bi odpravili dobršen del mrcvarjenja s plakati, predvsem pa poenostavili in na enem mestu združili vse potrebne informacije za našega občana. Najbrž bi poleg dose-danjih sodelavcev in organizacij, ki v listu že sodelujejo, lahko pritegnili tudi last-nike zasebnih lokalov, društva, klube in dolgo vrsto ostalih interesentov.

V nekoliko zajetnejšem The Pitts-burgh Press, za katerega je Peris neke-mu uličnemu prodajalcu kar skozi okno avtomobila pomolila dolar, se mi je zdel zanimiv članek o sumu, da je v ZDA naj-brž nekaj tisoč pilotov — med katerimi je seveda največ tistih, ki upravljajo zaseb-na in poslovna letala — ki jim je bilo začasno ali za stalno odvzeto vozniško dovoljenje za avtomobil zaradi uživanja alkohola ali mamil. Analize so pokazale,

da naj bi bilo takih pilotov okoli 16 tisoč, med njimi kar tisoč komercialnih pilotov prvega razreda.

Ko sva prišla na območje Monroevilla, naju je sprejelo prijetno jesensko sonce, ki je bilo naravnost v oči, nasproti pa so se valile nepregledne kolone avtomobilov, s katerimi so njihovi lastniki hiteli na delo v središče mesta. Po približno polurni vožnji sva zapeljala na stransko cesto, ki jo je z vsake strani obdajal lep gozd. Pri vratarnici sredi poti do najine-ga cilja je Peris samo nekoliko zmanjšala hitrost, da je čuvaj lahko prepoznal njo oziroma oznako na njenem avtomobilu, potem pa sva kmalu prišla do odprte travnate poljane, sredi katere je na vzpe-tini stala tridelna mogočna, a ne previsoka zgradba. Pred njo je velik parkirni prostor, na katerem pa so parkirišča, ki so najbližja vhodu, označena in rezervirana za najpomembnejše moške tega dela korporacije. Ta morajo ostati prazna, tu-di če le-teh ni v službi. Pred zgradbo stoji-ta tudi dva visoka stebra, na katerih plapolata zastavi ZDA in Westinghous-ea z značilnim W.

(Foto: Silvo Mavsar)

V veliki avli je sprejemnica, kjer obiskovalec dobi vstopno kartico in vsak dan posebej v knjigo vpiše čas prihoda in odhoda. Tamkajšnji delavci delajo pono-vadi od osmih zjutraj do petih popoldne, vmes pa imajo urico časa za kosilo. Ven-dar lahko pridejo na delo tudi prej. Opazil sem, da je precej primerov, ko de-lavci ostanejo na svojih delovnih mestih tudi do večera, da bi opravili nalogo do konca. Ob veliki pripadnosti firmi, ki jo je čutiti v pogovorih z njimi, pa je opaziti tudi dokaj prisotno skrb in negotovost, kaj utegne prinesiti naslednja reorganiza-cija, ki praviloma povzroči zmanjšanje

števila redno zaposlenih. O tem priča tu-di podatek, da je bilo v korporaciji leta 1981 zaposlenih 147 tisoč delavcev, leta 1985 pa le še 125 tisoč.

Westinghouse je lansko leto praznoval že stoletje svojega obstoja in neverjetne-ga razvoja. Leta 1886 je namreč veliki izumitelj in ustanovitelj nekaj deset podjetij ameriške industrije, George Westinghouse, ustanovil firmo Westinghouse Electric Company, predhod-nico današnje korporacije, ki ima svoje enote po vsem svetu. George Westinghouse se je rodil leta 1846, svoj prvi patent je prijavil že z 19 leti, zadnji pa je bil prijavljen leta 1918, štiri leta po njego-vi smrti, med obema je bilo še 359 drugih, od katerih so mnogi pomenili preobrat tako v razvoju industrije kot načina življenja ljudi vse do danes. Pregled prispevkov Georgea Westinghousea in kasneje inženirjev, ki so nadaljevali njegovo delo (o tem bomo napisali kaj več v prihodnjih nadaljevanjih), kaže na neverjetno vlogo v industrijski zgodovini, med posameznimi izdelki pa se naj-dejo taki, ki smo jih pri nas spoznali in začeli uporabljati pol stoletja kasneje, in celo taki, kakršnih še danes nimamo.

V 5. nadstropju zgradbe me je spremljevalka Peris seznanila s sodelavci in njihovimi delovnimi prostori. Na ste-nčasu sem takoj opazil fotografije in gra-

divo z zagrebškega velesejma, v neki pi-sarni jugoslovansko zastavico in zemlje-vid Jugoslavije in razumljivo je, da je to prispevalo k hitrejšemu prilagajanju novemu okolju. Kmalu je prispel tudi Roger Lennartson, ki je pripravljen pro-gram za ves čas mojega dela v ZDA in ki me je odtlej spremljal skoraj povsod ter mnogo prispeval, da je bil moj razmero-ma kratek obisk v ZDA sicer precej na-poren, a nadvse koristen.

(se nadaljuje)

URESNIČEVANJE ZAKONA O OMEJEVANJU OSEBNIH DOHODKOV

Izposojeno:

Iz uvodne besede Vlada Klemenčiča

OMEJITVE V DELITVI TERJA ČEZMERNI PORABA

Na voljo imamo že ocene in podatke, kako smo gospodarili v letu 1986, imamo tudi zaključne račune, skupščina pa bo o tem v kratkem razpravljala na podlagi posebnega poročila izvršnega sveta. Vsi ti podatki kažejo, da so bila gospodarska gibanja v lanskem letu na nekaterih področjih zelo neugodna, kar med drugim velja za gibanje porabe. Neskladja s razmerij med posameznimi oblikami porabe so se lani še zaostрила. V celotnem obdobju po letu 1980 smo dosegli samo 0,6 odstotka povprečne realne letne rasti družbenega proizvoda. Po prvem obdobju uspešnega zniževanja porabe smo zašli v zadnjem času ponovno v njeno naglo povečevanje, kar se pozna predvsem pri upadanju akumulacije. Tako smo lansko leto sklenili le še z 14,1 odstotka akumulacije v dohodku, medtem ko je leta 1985 znašala še 16,7 odstotka, pri tem pa tudi 18 odstotkov in več. Zato je tema »delitvena razmerja« nujno morala priti na dnevni red ekonomske politike in se torej ni treba čuditi pobudi za interventni zakonski ukrep, o katerem zdaj razpravljamo. Lani smo na podlagi politične akcije — moram pa povedati, da so jo nekateri odsvetovali, čes, da gre le za ukrep sistemske narave, ne pa tak, ki bi terjal politično akcijo — ta gibanja v porabi vendarle uspeji umiriti. Poraba se je ponovno močno povečala ob koncu leta. To poudarjam zato, ker se bomo morali komunisti o porabi, o bolj usklajenih razmerjih v delitvi še pogovarjati, ne glede na to, kakšna usoda bo doletela sedanjí interventni zakon oziroma v kolikšni meri bo spremenjen ali dopolnjen. Skratka: ne bi se smeli ukvarjati — in to predlagam kot naš dogovor v zvezi s to informacijo — samo s preračunavanjem, kakšno delitev nam zakon še dovoljuje, komunisti bi morali upoštevati načela naše načelne dolgoročne politike usklajevanja družbenih razmerij v delitvi, ki mora zagotavljati zdravo gospodarjenje ter uspešen gospodarski razvoj.

V zvezi z zakonom smo prejeli precej informacij, ki opozarjajo na posledice, pa tudi na nepravilnost zakonskih rešitev, še posebno na njihovo neselektivnost med slabimi in dobrimi gospodarji. Prejeli smo tudi protestno pismo Rotomatike Iskre iz Spodnje Idrije, pa odprto pismo Zdravstvenega centra v Kopru in le številne druge pobude ter informacije, v katerih se predlaga spremembo tega zakona, ali pa nasprotuje njegovemu sprejemu. Vsebinsko vseh teh predlogov in pobud smo upoštevali tudi v pripravi republiških amandmajev na ta zakon, kar upam, bo razvidno iz sprejetih rešitev. Ob tem pa bi vendarle želel povedati kritično misel, in sicer ob vsebinski posameznih prostostnih informacij, ki jo je možno povzeti z besedami: — tovariši, mi smo glede stabilizacije napravili vse, kar je potrebno, hkrati pa podpiramo tudi stabilizacijska prizadevanja družbe in drugih, ki naj delijo skladno z materialnimi možnostmi. Takšen način obravnave takšne politike nam ne bo veliko pomagal.

Podatki kažejo, da bi dosledno upoštevanje intervencijskega zakona prizadelo 53 odstotkov zaposlenih v organizacijah združenega dela v gospodarstvu, oziroma 1719 osov. Tako bi samo večje organizacije združenega dela, tiste, ki imajo nad 200 zaposlenih — a takšnih je med tistimi, ki jih je zakon prizadel kar 259 — morale zmanjšati osebne dohodke za 20 odstotkov. V družbenih dejavnostih bi moralo od 1823 osov in delovnih skupnosti zniževati osebne dohodke 618 osov, kar predstavlja 32 odstotkov vseh zaposlenih v

družbenih dejavnostih. Zakon, ki preprečuje izplačevanje zvišanih osebnih dohodkov v bankah, zavarovalnicah, združenjih itd. pa bi med 311 organizacijami in delovnimi skupnostmi prizadel 102 organizacij ali 6 odstotkov vseh zaposlenih v teh organizacijah.

Zvezni izvršni svet je skupščini predložil več dopolnitev in sprememb zakona; katere vse bodo sprejete, še ni znano. Naj tu omenim, da po predlogu ZIS, ki se nanaša na zajamčene osebne dohodke, naj ne bi poročevali tistih izplačil, ki so pod ravni zajamčenih osebnih dohodkov in še da poročena preveč izplačanih osebnih dohodkov ni treba poravnati že z izplačili v aprilu, ampak šele po sprejetju periodičnih trimesčnih obračunih, to je od maja naprej.

Tisto, kar bi morali danes v zvezi s tem poudariti, je, da ne more biti popuščanja v delitvi za organizacije združenega dela, ki so kršile lanske dogovore in samoupravne sporazume o razporejanju dohodka in delitvi osebnega dohodka. Končno naj omenim, da je pri republiškem komiteju za delo ustanovljeno republiško telo — vanj so vključeni tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij — z namenom, da bi pri njem organizacije združenega dela, ki imajo takšne in drugačne težave in probleme, dobile vsa potrebna pojasnila pa tudi točno razlago določil interventnega zakona.

Silvo Gorenc

Doklej na pamet, brez čvrstih argumentov

Nihče ne dvomi o dobrem namenu interventnih zakonov. Vsi vemo, da so bili v tej situaciji potrebni, kljub temu da si nismo popolnoma enotni o vzrokih, zakaj je do take grobe spremembe delitvenih razmerij prišlo. In šele podrobnejša analiza je pokazala, v kolikšni meri je tukaj odpovedala samoupravljalna zavest delovnih kolektivov, v kolikšni pa je k takšnim razmeram prispevala neustrezna ekonomska politika. To nas najbrž še čaka in najbrž bomo morali to analizirati.

Zdaj se zastavlja vprašanje, zakaj je prišlo do zmede v primeru tega interventnega zakona? Zastavlja se vprašanje, kako je mogoče, da predlagatelj pripravi za tako občutljivo področje — tako subtilno — neprecizen zakonski predlog, ne da bi natančneje preučil njegovo celovito delovanje? Osnovni principi vsakega represivnega ukrepa vendarle morajo težiti k temu, da tisti gospodarski subjekti, ki so spoštovali dogovorjena načela poslovnega obnašanja, ne morejo priti pod udarce takšnih ukrepov. Praksa je spet

potrdila že večkrat dokazano — da prevelika naglica pri sprejemanju zakonskih predpisov v ničemer ne prispeva k želenim rezultatom.

V zvezi s tem se zastavlja tudi vprašanje ustreznih postopkov v zakonodajnih telesih, v njihovih odborih in povezanosti skupščinskih delegacij z združenim delom. Nekateri predpisi s področja ekonomske politike — v mislih imam, na primer, lani sprejet devizni režim — kažejo na vse bolj občutno potrebo, da se ob zaostreni odgovornosti predlagatelj poveča vloga in odgovornost delegatskih skupščin. Delegati bi morali imeti možnost, da pred sprejemanjem zakonskih predpisov le-te vsaj globalno preverijo v bazi in s tem tudi preverijo ustreznost argumentacije predlagateljev. Sodim, da ne moremo podpisovati bianco menice nikomur v tej situaciji, ampak da moramo skupno, z vso odgovornostjo delati skupaj. V zadnjem času se vse bolj uveljavlja praksa, da se sprejemajo zakonski predpisi v času, ko predlagatelj še nima izdelanega instrumentarija za izvedbene predpise, kar pomeni, da še nima izdelanega projekta delovanja predpisa. Zato so v časovni stiski predvidena zelo široka pooblastila upravnim organom za sestavo podzakonskih aktov, raznih pravilnikov itd. V našem primeru pravilnik, ki je izšel s časovno zamudo, celo prekoračuje okvire zakona. Pravilnik je šel čez okvire zakona, kar je zakonodajni nesmisel in seveda zahteva posebno utemeljitev. Ali je vzrok za to nestrokovnost upravnih organov? To še lahko nekako dobrohotno spregledamo. Če pa gre za politiko, potem je to hujša zadeva.

Iz razprav

Komunist / 3. aprila 1987

Energetski objekti v naravnem in kulturnem okolju

Kaže, da krško občino zadnje čase pestijo določene težave, kar zadeva odnos občanov do pristopov k reševanju družbenih vprašanj. To se je najprej pokazalo pri referendumu, nato pa še na javni tribuni o energetskih objektih v socialnem in kulturnem okolju (26. marca, v okviru festivalskih dni ob letošnji štafeti mladosti), ki se je od 500 povabljenih udeležila le dobra šestina gostov ter nekaj občanov, ki pa so v večji ali manjši meri zapustili dvorano že precej pred zaključkom pogovora. Po tem se lepo vidi, kakšen je naš odnos do elektrogospodarstva: nič nas ne zanimajo problemi, s katerimi se spopada, vedno se le jezimo nad visokimi cenami električne energije.

Pogovor se je povsem ujemal z naslovno temo, saj so gostje že v uvodu, predvsem pa kasneje na podlagi vprašanj pojasnili vse o kulturnih in socialnih posledicah elektroenergetskih objektov ter tako udeležencem javne tribune izbrisali vse dvome glede nevarnih vplivov NEK na okolico, ekoloških vprašanj in posledic gradnje verige šestih savskih elektrarn, ki naj bi se pričela takoj, ko bo dokončana vsa dokumentacija. Predvidevajo, da bo to julija ali avgusta.

Za tolikšno zakasnitev pričetka gradnje HE Vrhovo je kriva predvsem neusklajenost družbenih planov. Ob usklajevanju le-teh potekajo tudi druge aktivnosti; postopki za pridobitev lokacijskega dovoljenja za HE Vrhovo že tečejo, v kratkem pa naj bi bil rešen tudi problem reke Sopot, ki se v Radečah izliva v Savo.

Kmalu po začetku gradnje HE Vrhovo naj bi se začela tudi gradnja druge iz verige savskih elektrarn, HE Boštanj. Največji problemi ob načrtovanih gradnjah pa se pojavljajo v zvezi z gradnjo HE v Brežicah in Mokricah zaradi meje s SR Hrvaško, ki zahteva natančno določen nivo vode skoraj vse leto.

Na javni tribuni so razgrnili tudi vprašanje o varnosti in nadomestnih delih za NEK. Predstavnik nuklearke je zatrdil, da je ta elektrarna popolnoma varna in da jo velikokrat ustavijo prav zato, ker že vnaprej ugotovijo, da delovanje ne bi bilo dovolj zanesljivo. Z nadomestnimi deli pa so težave, saj morajo vse uvažati in je zanje treba dobiti devize od Narodne banke Jugoslavije, kar pa ni ravno preprosto, ker nam vsem primanjkuje deviznih sredstev. To je tudi vzrok, da se je NEK začela povezovati z domačimi izdelovalci opreme in se zavzemati za domačo proizvodnjo nadomestnih delov za

potrebe elektrarne. Poudaril je tudi, da je iz leta v leto potrebnih manj deviz za uvoz nadomestnih delov in da nameravajo tovrstne potrebe še precej zmanjšati.

Izvedeli smo tudi, da ima električna energija iz nuklearke srednjo ceno — višjo kot elektrika iz hidroelektrarn in nižjo kot tista iz termoelektrarn, ki »nastaja« iz dragega goriva. Po trditvi predstavnika NEK se bo cena njihove energije vedno bolj zniževala in bo v nekaj letih padla na 70 dinarjev za kilovat glede na raven iz l. 1984, medtem ko bo cena energije iz hidro- in termoelektrarn ostala enaka ali bo celo zrasla. Po letu 2011, ko bodo, kot predvidevajo, odplačani vsi krediti, pa naj bi se cena električne energije iz nuklearke drastično zmanjšala.

Strokovnjaki, ki so na javni tribuni zastopali zdravstvo, so povedali, da budno spremljajo razvoj malignih obolenj, da pa se takšna obolenja kot posledica morebitnega delovanja vplivov iz NEK v tako kratkem času še ne morejo pojaviti. Tudi ne nameravajo, so dodali, delati nikakršnih množičnih pregledov, saj v Sloveniji spremljamo razvoj takšnih bolezni v vsej republiki. Doslej še ni bilo ugotovljeno, da bi se takšna ali drugačna obolenja pojavila zaradi delovanja NEK. Prav tako je v izdelavi študija o vplivu NEK na okolje in zaposlene v njej ter o fizičnih in zdravstvenih zadevah ljudi, ki so ali bodo zaposleni v tej elektrarni.

Na vprašanje o vplivu NEK na okolje pa so predstavniki nuklearke odločno zatrdili, da takih vplivov ni in jih tudi ne bo.

O radioaktivnih odpadkih so nam povedali, da so ti sedaj uskladiščeni v NEK in da tako shranjeni ne predstavljajo nobene nevarnosti. NEK pa je tudi sama

(Foto: Martin Ivnik, SŠ Krško)

začela iskati prostor za skladiščenje teh odpadkov in računajo, da bo nova lokacija čez približno 40 mesecev pripravljena za sprejem odpadnih snovi iz elektrarne.

Ob vsem povedanem se mi vsiljuje vprašanje: Ali je vse to res? Vsi namreč dobro vemo, da je bilo že marsikaj rečeno in le malo narejeno. Lahko samo upamo, da je NEK res povsem varna za okolje, ter da se ji bodo vsi načrti uresničili, kajti vemo, da se velikokrat najboljše sprevrne v najslabše.

Branko HARTMAN
SŠ Krško

O SODELOVANJU S T. DRVARSKO PAPIRNICO

+ Prepričan sem, da nam bo uspelo tovarno v Titovem Drvarju spraviti na zeleno vejo!

V Poslovnem odboru za Titov Drvar naše DO so za posamezna področja sodelovanja naše tovarne z DO Papir Titov Drvar zadolženi Franc Čargo, Zoran Dular, Darko Kolšek, Miloš Medved, Miran Kintič, Marija Grozdek in Pavel Krošelj, predsednik pa je Milan Šetinc, sicer član Poslovnega odbora DO, najvišjega poslovnega organa TCP Djuro Salaj, ki na svojih sestankih pod vodstvom predsednika Silva Gorence redno obravnava problematiko tega široko odmevnega medrepubliškega sodelovanja in ga kajpak tudi generalno usmerja.

je že v prvem mesecu za več kot dvakrat presežila običajno izkoriščenost strojev, ob tem pa seveda poskrbela tudi za ustrezno kvaliteto brezlesnih papirjev (ofsetnih in voluminoznih). Eden od pogojev, da se je naša tovarna odločila za pogodbo o poslovnotehničnem sodelovanju s papirnico v Titovem Drvarju, je bil, da obratna sredstva v višini 2,5 milijarde dinarjev prispeva SR Bosna in Hercegovina, ki je to tudi storila. Realizacija pogodbe poteka uspešno, v t. drvarski tovarni pa nam ponujajo, da bi postali naša temeljna organizacija. Končno odločitev o tem bodo sprejemali delavci na referendumu. Pri tem pa bodo seveda odločilni ekonomski kriteriji.

Kaj meni predsednik Poslovnega odbora za Titov Drvar
Milan Šetinc

Štafeta mladosti — teden mladih v Posavju

Kako delamo z nadarjenimi učenci

Kako dobro je mogoče pripraviti javno razpravo, smo spoznali v torek, 24. marca v sindikalni dvorani TCP »Djuro Salaj« na okrogli mizi o delu z nadarjenimi učenci. To je bila ena od prireditev, ki jih je slovenska mladina pripravila v počastitev letošnje štafete mladosti. Udeležili so se predstavniki različnih struktur, ki so neposredno povezani s področjem dela z nadarjenimi učenci: učenci oziroma štipendisti, učitelji, psihologi, pedagogi, socialni delavci, šolski ravnatelji, štipenditorji. Pogrešali pa smo predstavnike Zavoda za šolstvo in Izobraževalne skupnosti, torej tiste, ki dajejo šolam verificirane delovne programe, in tiste, ki odmerjajo sredstva za njihovo realizacijo. Kljub temu je živahna razprava, ki je trajala več kot dve uri, razgrnila številne odtenke omenjene problematike.

Tudi tokrat nismo mogli mimo splošno sprejete ugotovitve, da moramo nadarjene otroke čim prej odkriti, še prej pa oblikovati takšno okolje, ki bo to omogočalo. Tako možnost ponuja tudi štipendijska politika, ko se ob široko zastavljeni akciji nujno srečamo tudi z nadarjenimi. Ena od prisotnih srednješolskih štipendistk je zatrdila, da ji pomeni štipendija veliko vzpodbudo.

Ko govorimo o štipendijski politiki, je treba na vsak način omeniti primer TCP »Djuro Salaj«, katere izvirni prijemi v kadrovske politiki pričajo, da očitno ve, kaj hoče in kaj načrtuje, da bi zadržala domače umske potenciale v Posavju.

V vseslovenska prizadevanja, ki jih je ponovno vzpodbudila in oživila Zveza skupnosti za zaposlovanje, se je vključila tudi strokovna služba za Posavje. Ta skupnost pravzaprav že skoraj dvajset let organizirano vzpodbuja poklicno usmerjanje, s to dejavnostjo pa je naravno povezana skrb za štipendiranje. Od tu do vzpodbujanja nadarjenih pa je le še korak. Izdelali so načrt, kako ugotavljati in spremljati izjemne učence (do 2 odst. osnovnošolskih otrok). Kriteriji so naslednji: rezultati testiranja, dosežki na izvenšolskih tekmovanjih in učni uspeh posameznika.

Nekateri — predvsem iz vrst ZSMS — očitajo, da je tak pristop naravnane preveč storilnostno. To sicer drži, a dokler nimamo izdelanega projekta za odkrivanje in spremljanje otrok od predšolske do visokošolske dobe, tako dolgo so omenje-

ni kriteriji povsem ustrezni. Kdo še lahko trdi, da je bolje čakati na ustrežnejšo strokovno pripravljenost? Problem je pereč in neodločljiv.

V drugem delu javne razprave smo se lotili problema še bolj od blizu. Ugotavljali smo, kako so na to delo pripravljeni tam, kjer pričakujemo največ rezultatov — v osnovnih in srednjih šolah. Slišali smo priznanje, da smo doslej takim učencem posvečali premalo pozornosti, vsekakor manj kot tistim z manjšimi sposobnostmi. Tako so umski potenciali leta in leta ostajali neizkoriščeni. Nihče se ni kritično vprašal, zakaj učni uspeh po petem razredu tako izrazito pade. Še več: kar sprijaznili smo se z družbenim določilom, da bomo vzgoji in izobraževanju namenili manj; desetodstotno zaostajanje osebnih dohodkov za dohodki v gospodarstvu smo sprejeli kot nekaj normalnega. Kdo ima potem pravico od šole zahtevati sto-in-več kot stotodstotne programe? Preveč smo bili ujeti v pravilo o 97-odstotnem deležu učencev, ki naj bi ob koncu šolskega leta izdelali razred. Vprašajmo se, ali bo družbeno sprejeta akcija »2000 raziskovalcev do leta 2000« osvestila tudi tiste strukture, ki odmerjajo sredstva in s tem tudi korak k hitrejšemu razvoju.

Razprava o delu z nadarjenimi učenci ni mogla obiti učitelja. Prisotna razpravljalka se je zavzela za to, da bi poleg nadarjenih učencev iskali tudi nadpovprečne učitelje, ustvarjati bi morali pogoje, da bi jih pridobili, ustvarjati takšno družbeno ozračje, ki bi bilo vzpodbudljivo ne le za bistro učence, ampak tudi za tiste, ki naj bi z njimi delali. Če naj bo učenec subjekt in ne objekt učnega procesa, kot je poudaril predstavnik RK ZSMS, potem je treba pristaviti, da tak odnos zahteva od učitelja več znanja, energije in motivacije. Zavedamo se, da se moramo zlasti šolniki

nenehno učiti in izpopolnjevati svoje znanje. To nam lahko omogoči le dobro pripravljeno in organizirano permanentno izobraževanje za učitelje. Program bodo strokovnjaki znali izbrati in sestaviti; ko ga bomo finančno ovrednotili, pa ga bo treba tudi plačati.

A pogledjmo, kako ironična zna biti današnja stvarnost: Ko smo na javni razpravi polni optimizma zaključili, da bi se morali zavzeti za oblikovanje in priznanje posebnih statusov učencem športnikom in umetnikom — ustvarjalcem, so se nad gospodarstvo in družbene dejavnosti zgrnili temni oblaki: intervencijski zakoni... Na tem svetu je pa res vse relativno, kot je dejal neki profesor, ki je šolstvu dal trideset ustvarjalnih let.

Bomo končno sprevideli, da je zane-marjanje nadpovprečnih sposobnosti negiranje lastnega življenja in napredka? Se dovolj zavedamo, da je znanje osnovna pogonska sila razvoja?

(im)

(FOTO: ANTON PETROVIČ)

(FOTO: MARTIN IVNIK SŠ KRŠKO)

Piše: Ivan MIRT, dipl. pedagog

SKRB ZA NADARJENE UČENCE (3)

KATERE SO ZNAČILNE LASTNOSTI BISTRIH OTROK? KDAJ ODKRIVAMO BISTREGA OTROKA? NAJPRIMERNEJŠE MOŽNOSTI ZA ODKRIVANJE. METODE IN INSTRUMENTI.

Najprej se zamislimo, **katero lastnost in sposobnost so značilne za bistro otroke**, zato naj jih na kratko naštejemo: natančno opazovanje, odličen spomin, hitro in dobro razumevanje stvari, učenje z lahkoto, sposobnost daljše koncentracije; odlična sposobnost branja, domiselnost, bogat besednjak, kritičnost in samokritičnost, izvirnost, uspešno sporočanje in komuniciranje. Zaradi naštetih lastnosti **močno prekašajo svoje vrstnike** v šolskem znanju in sploh pri učenju, pod pogojem, da starši in šola omogočajo odkrivanje in razvijanje njihovih sposobnosti. V nasprotnem primeru njihova prednost pred ostalimi hitro kopni in največkrat se razvijejo v zelo moteče učence v razredni skupnosti. V praksi vidimo, da se pri takih učencih razvije še vedenjska motenost. Namesto da bi starši in učitelji ob njih doživljali veselje, kažejo občutke razočaranja in jeze.

Drugi element odkrivanja bistrih otrok je **določitev najprimernejšega časa** za to. Torej — kdaj? Osnovno vodilo: čim prej! Zakaj? Čim mlajši so — tem bolj so dostopni in dovzetni za oblikovanje. To konkretno pomeni, da **moramo našo pozornost usmeriti v predšolsko obdobje**, saj lahko pri triletnem ali štiriletnem otroku že dokaj zanesljivo ugotavljamo njegovo nadarjenost. Vsekakor pa ga moramo odkriti ob vstopu v šolo oziroma v prvih dveh letih šolanja. Od tu dalje nam preostane pravilno usmerjanje in vzgajanje teh otrok. Nič hudega, če smo pri odkrivanju nadarjenih zabeležili tudi takega, ki to ni v polni meri, saj lahko kasnejše selekcije pokažejo pravo stanje, večja škoda je, če takega nadarjenega spregledamo.

Sicer pa pojdimo po vrsti! Prvo priložnost za opazovanje otroka imajo **starši**. Oče in mati najbolj vesta, kdaj je otrok shodil, kdaj je začel govoriti v pravih stavih, kdaj je začel samostojno delati in kako je to ali ono delal. Skrb za odkrivanje nadarjenih otrok pa bi morala biti tudi del **sistematičnih pregledov predšolskih otrok**. Na to bi morali poleg družbenih skupnosti misliti tudi posamezniki — občani, ko se odločamo za višji zdravstveni standard (zdravstveni kader, zdravstveni domovi...). Kaj pomaga, če

starši odkrijejo, da je njihov otrok nadarjen, če nihče v družbi tega otroka v predšolski dobi ne evidentira.

Drugo možnost za odkrivanje bistrih otrok imajo **vzgojnovarstvene ustanove**, kjer je omogočen intenziven stik z otrokom. Sistematično jih opazujemo pri igri, pri dojemanju in obnavljanju zgodbic, pri likovnem in govornem sporočanju, pri glasbi. Žal pa vsi predšolski otroci niso zajeti v to organizirano obliko in tako lahko upravičeno domnevamo, da mnogo bistrih otrok s podeželja in manjših krajev ni pravočasno odkritih, v kasnejšem obdobju pa je težko nadoknadi zamujeno.

Nadaljnja možnost so **male šole** in tako imamo lahko ob vpisu v šolo že dovolj natančen pregled nad otroki, ki zahtevajo našo posebno pozornost. Individualni pregledi še niso potrebni, saj so kasnejši rezultati zanesljivejši. Z zadovoljstvom lahko na tem mestu ugotovimo, da smo male šole uspeli organizirati že pred več kot 15 leti tudi v tistih okoljih, ki jih označujemo kot manj stimulativna za odkrivanje nadarjenih.

Najbolj poglobljeno in sistematično lahko ugotavljamo otrokovo bistrost v **osnovni šoli**. Najpomembnejšo vlogo pri tem ima učitelj. Noben test ne more nadomestiti njegovih neposrednih ugotovitev v neposredni situaciji. Ta opazovanja so lahko povsem naključna in nesistematična ali pa so usmerjena in načrtna. V slednjem primeru uporabljamo strokovno pripravljene instrumente oziroma metode.

Katero metode in tehnike so najprimernejše?

Metoda anekdotskih zapisov je vsekakor uporabnejša od subjektivnega opazovanja, saj učitelj objektivno in natančno zapisuje značilne dogodke, v katerih nastopa učenec. Za to metodo učitelj porabi veliko časa.

Uporaba **ocenjevalne lestvice** je gledena čas veliko bolj ekonomična; učitelj označuje, katere lastnosti je zasledil pri opazovanem otroku. Za boljšo prestavo si pogledjmo primer lestvice:

- 1 — velika sposobnost mišljenja, razumevanja
- 2 — velika vedoželjnost

- 3 — številni in raznovrstni interesi
- 4 — hitro in lahkotno učenje
- 5 — izredna pozornost
- 6 — nadpovprečen besedni zaklad
- 7 — učinkovito samostojno delo
- 8 — zgodnje branje
- 9 — nenavadno natančno opazovanje
- 10 — iniciativnost in izvirnost
- 11 — reagiranje na nove ideje
- 12 — hitro pomnjenje
- 13 — izjemna predstavljalnost
- 14 — široki interesi glede knjig
- 15 — nadpovprečnost pri matematiki

Če taki lestvici dodamo še točkovno vrednost, lahko tudi številčno ocenimo pripadnost med zelo bistro otroke.

Za odkrivanje takih otrok so v šoli še naslednje priložnosti: pisanje spisov, delo v laboratoriju, ekskurzije, nastopi in proslave, skupinsko delo, sestanki šolske skupnosti, mladinske organizacije ter cela paleta **interesnih dejavnosti**, ki jih posebno današnja osnovna šola uspešno razvija. Velik pomen imajo pri tem zunanji sodelavci, ki so v odnosih z učenci manj »šolski« in bolj neformalni kot učitelji. Glede srednjih šol se v zvezi z interesnimi dejavnostmi na splošno ne moremo pohvaliti, saj pogosto začetni elan kmalu popusti iz objektivnih in subjektivnih razlogov, kot radi komentiramo obstoječe stanje.

Če na šoli dela celoten **»team« šolske svetovalne službe**, lahko strokovno zastavijo delo z nadarjenimi učenci; **pedagog** svetuje učiteljem in staršem izbiri najustreznejših postopkov za delo z bistrimi otroki, **psiholog** strokovno poglobljeno ugotavlja nadarjenost z uporabo testov inteligentnosti, posebnih zmožnosti in znanja, **socialni delavec** ugotavlja in usmerja možnosti in pogoje okolja, v katerem živi in dela učenec. Omenjeni **»team«** ima torej vse možnosti, da načrtno vodi evidenco in delo z bistrimi učenci. Toda dovolite, da se skupaj z vami, dragi bralci, vprašam, kdaj bodo na vseh šolah delovale take skupine strokovnih delavcev. Zaenkrat niti ena šola v krški občini nima celotnega **»teama«**. Večina je takih, kjer dela le po en socialni delavec ali pa en socialni delavec »pokriva« več sosednjih šol, n. pr. šole v Brestanici, na Senovem, v Koprivnici. Še več. Nobena osnovna šola nima niti pedagoga niti psihologa, na srednji šoli v Krškem pa celotno svetovalno delo opravlja en pedagog. Iz vsega povedanega ni težko ugotoviti, kako strokovno je mogoče pristopiti k tako odgovorni nalogi, kot je delo z bistrimi učenci.

Toliko za danes. Prihodnjič si bomo zastavili še zadnje vprašanje iz niza sestavkov o nadarjenih učencih. Zanimalo nas bo, kako ravnati z zelo bistrimi otroki.

Kolesarsko društvo »Matija Gubec« Krško

Cvetoča pomlad krških kolesarjev

Februarja letos so kolesarji krškega kolesarskega kluba na rednem občnem zboru pregledali svoje delo v sezoni 1986. Od ustanovitve (8. 8. 1985) do danes jim je uspelo »prekolesariti« hude začetne težave in začeli so nizati dobre rezultate. Z dobro zastavljenimi in vestno izpeljanimi celoletnimi vadbbami pod vodstvom Franca Kranjca, Toma Zoriča in Alojza Podbrščka so se mladi Krčani prebili iz anonimnosti v kolesarskem športu in dosegli kopico lepih uvrstitev. V številkah povedano je bilo to sodelovanje na 29 dirkah, organiziranih na vseh ravneh od regijske preko republiške do zvezne. Tudi po organizacijski plati so se dobro odrezali kot organizatorji šestih prireditev v našem kraju. Za največjo, na katero so tudi najbolj ponosni — državno prvenstvo v ekipni cestni vožnji na kronometer, v kateri je sodelovalo 33 ekip s po štirimi tekmovalci — pa so dobili številna priznanja in pohvale v sredstvih javnega obveščanja.

Preteklo sezono so začeli (po uvodnih regijskih ciklokrosih) z republiškim prvenstvom v tej panogi, ki je bilo januarja v Novem mestu. Že tu sta z zelo dobrima uvrstitvama presenetila dva tekmovalca, na katera so v društvu posebej ponosni: Igor Kranjec in Tomaž Logar. Prvi je osvojil 4. mesto med pionirji A, drugi pa 10. mesto med mlajšimi mladinci (M/M). Oba sta upravičila zaupanje tudi teden dni kasneje na državnem prvenstvu v Poreču. Igor je kot pionir med M/M zasedel 19. mesto, Tomaž pa je v isti kategoriji obranil 10. mesto z republiškega prvenstva.

V društvu poudarjajo tudi šest zmaga na kriterijih slovenskih mest ter številna druga in tretja mesta s tekem na območju Slovenije, kar je enkovredno zveznemu merilu. Na že omenjenem državnem prvenstvu v ekipni vožnji na kronometer so krški kolesarji tekmovali v kategoriji M/M. Na progi Krško—Impoljca—Krško so v disciplini, v kateri se dosegajo največje hitrosti, zasedli 10. mesto med 17 ekipami. Tako so dokazali, da so sposobni tekmovali tudi v najkvalitetnejšem razredu.

Eden naslednjih velikih uspehov je bilo 8. mesto Igorja Kranjca, P/A v kategoriji M/M, na gorskem državnem prvenstvu na progi iz Zreč na Roglo, ki je bilo oktobra lani. Po tem mesecu se je zopet začela sezona ciklokrosov.

Tekmovalno sezono 1987 so fantje začeli januarja, spet s ciklokrosom, in to na republiškem prvenstvu v Novem mes-

običajno start in cilj. Takšna proga zahteva od tekmovalca spretnost, iznajdljivost in tehnične sposobnosti. Ravno zato so morali kolesarji trenirati tudi pozimi in v snegu, pri zunanji temperaturi do -10 stopinj Celzija. Na sliki: tekmovalci v ciklokrosu na Narplu. (Foto: dokumentacija KK)

Ciklokros je nova zvrst kolesarskega športa. Zahteva raznovrstno progo: za eno tretjino mora biti strmin, po katerih tekmovalci ne morejo voziti, ampak svoje kolo nosijo, eno tretjino vozijo po makadamu ali kakšnem drugem slabšem terenu, eno tretjino pa po asfaltu, kjer je

tu. Igor Kranjec je tokrat prvič kot M/M segel po odličju — bronastem, Tomaž Logar pa je med starejšimi mladinci zasedel zelo dobro 7. mesto. Sledilo je državno prvenstvo v Beogradu. Tu je bil Igor za las ob bronasto medaljo, Tomaž pa je ponovno dosegel 7. mesto. Tako jim je ta zvrst prinesla doslej največje uspehe.

V ospredje pa se prebijajo tudi pionirji, med katerimi izstopajo Dejan Jordan, Boris Radej, Božo Kovač in Aljoša Šumlaj, ki že zmagojuje na regijskih dirkah. Društvo, ki goji predvsem tekmovalni šport, skrbi tudi za rekreativno dejavnost svojih starejših članov. Ti sodelujejo na večini kolesarskih maratonov po vsej Sloveniji, samo lani so jih prevozili 18. Organizirali so maraton Matije Gubca, dolg 65 km, ki je rekreativce popeljal po slikovitih krajih naše okolice. Udeležilo se ga je preko 130 kolesarjev iz vse republike. Da se maratonov ne udeležujejo samo mlajši kolesarji, pove padek, da je bilo na našem precej kolesarjev srednjih let, med katerimi je izstopal 62-letni Ljubljčan. Tudi cele družine niso več redkost na takih prireditvah.

V letošnjem jubilejnim letu, ko praznujemo 100. obletnico organiziranega kolesarstva v Sloveniji, pa načrtujejo maraton, več izletov ter organizirano rekreacijo, za katero bo skrbel Roman Blatnik, predsednik društva.

Društvo pa hoče še več. Že sedaj pripravlja ekipo, ki bo lahko čez tri leta tekmovala v članski konkurenci, zato Tomo Zorič in Alojz Podborsček, sicer sedanja trenerja, tudi tekmuje v konkurenci bivših aktivnih tekmovalcev ter sta že dosegla 1. in 4. mesto.

V društvu so poudarili, da brez pomoči združenega dela marsikaterega od naštetih rezultatov ne bi bilo. Zato se zahvaljujejo za pomoč TCP »Djuro Salaj«, SOP, Žitu-TOZD Imperial, Kovinarski, Transportu, Pionirju, Savaprojektu, M-Preskrbi, Ljubljanski banki, Zavarovalnici Triglav in Labodu-TOZD Libna.

Izvršni odbor društva je imenoval novo gospodarsko-finančno komisijo, ki naj bi skrbela za pridobivanje materialnih sredstev društva. Njen predsednik je Srečko Jugovič, člani pa Vinko Jordan, Ciril Logar, Pavel Krošelj in Zdravko Plut.

4. Skupaj porabljena sredstva (zvezni proračun, republiški proračun, občinski proračun) v občini Krško — 212.854.976 din

Zneski oblik pomoči v l. 1986 po zveznih predpisih.

1. Osebna invalidnina za 100- odst. invalid. — 97.326
2. Ortopedski dodatek — od 28.160 navzdol
3. Dodatek za postrežbo in tujo pomoč. — od 83.435 navzdol
4. Družinska invalidnina — od 33.791 navzdol

Znesek oblik pomoči po republiških predpisih

1. Invalidski dodatek — od 34.502 navzdol
2. Dodatek za samohranilce — 20.701
3. Dodatek za postrežbo in pomoč — 20.701

Zneski oblik pomoči po občinskih predpisih.

1. Priznavalnine — od 4.000 do 54.419

Osnova za pridobitev priznavalnine so prejemki upravičenca v preteklem letu, ki ne smejo presegati zneska najnižje pokojnine za polno pokojninsko dobo.

Družbeno varstvo borcev NOV in drugih vojn

Varstvo borcev NOV in drugih vojn, vojaških vojni in mirnodobnih invalidov in civilnih invalidov vojne je trajna obveznost celotne socialistične skupnosti. S predpisi se ureja na zvezni, republiški in občinski ravni. Z zveznimi predpisi so urejene temeljne pravice, v republikah in avtonomnih pokrajinah pa se jim zagotavlja dopolnilno varstvo na podlagi posebnega medrepubliškega dogovora, ki je bil sklenjen 1. 1977. Pravico do socialnega in zdravstvenega varstva imajo poleg udeležencev NOV in drugih vojn tudi njihovi družinski člani.

Pregled števila borcev, vojaških invalidov, družinskih članov in civilnih invalidov v občini Krško.

1. Vseh borcev (članov ZZB) — 799
2. Nosilcev partizanske spomenice — 2
3. Borci s priznано posebno dobo v dvojnem štetju — 246 pred 9. 9. 1943
4. po 9. 9. 1943 — 422
5. Kmetov borcev pred 9. 9. 1943 — 143
6. po 9. 9. 1943 — 292
7. Borci za severno mejo — 1

8. Vojaški vojni invalidi — 55
9. Mirnodobni vojaški invalidi — 28
10. Učivalci družinske invalidnine — 68
11. Učivalci invalidskega dodatka — 117
12. Civilni invalidi vojne — 42
13. Učivalci stalne priznavalnine — udeleženci NOB — 241
14. Učivalci stalne priznavalnine — družinski člani — 82
15. Prejemniki drugih oblik pomoči iz naslova priznavalnine — 211
16. Upravičenci do zdravstvenega zdravstvenega — 19
17. Upravičenci do zdravstvenega varstva — 30

Porabljena sredstva

1. Porabljena sredstva po zveznih predpisih 45.005.181 din (proračun federacije)
2. Porabljena sredstva po republiških predpisih (proračun republike) — civilni invalidi — 31.000.833 din — vojaški invalidi — 56.935.247 din
3. Porabljena sredstva po občinskem odloku o priznavalninah — 79.913.715 din

KOVINARSKA

POPRAVEK IN OPRAVIČILO

Pri pripravi Našega glasa št. 3 smo na peti strani spregledali besedilo v okvirju, zato je v njem ostalo nekaj neljubih pomot. Pravilno besedilo je naslednje: „Kovinarska bo dobila sanatorije v okviru ZPS — preko njih bo lahko pri različnih (njihovih) poslovnih bankah dobila posojila. Ne glede na število sanatorijev, ki bodo jamčili za posojila Kovinarske, bo za vsa najeta sredstva skupaj porok še Združeno podjetje strojegradije.“ Za napako se opravičujemo bralcem, posebno pa tovarišu Vinku Trafeli.

Načrtovani ali programirani oddih

Zdravilna moč bivanja na morju

Tudi če ste to tisočkrat slišali ali prebrali, ne bo odveč ponoviti, da je pri izbiri kraja za oddih najvažnejši dejavnik čist zrak za dihanje. To je zrak, ki ga sestavljajo v glavnem ena petina kisika in štiri petine dušika — vse drugo, razen minimalnih izjem, ne sodi v čist zrak.

V večjih naseljih ali mestih je zrak bolj ali manj onesnažen. Posledica onesnaženega zraka so kronična vnetja dihalnega aparata in usedline v pljučih. Tako dihalna ne zmorejo več normalnega dihanja, zaradi pomanjkanja kisika je prizadeto tudi srce in celotni organizem začneja polagoma bolehati. Zato bi moral biti dopust v prvi vrsti namenjen hitremu in temeljitemu prezračevanju pljuč in kreptitvi srca. Globoko vdihovanje čistega zraka povečuje dihalno prostornino. Zato gibanje na takšnem zraku izboljšuje naše počutje.

Pri utrjevanju in zdravljenju ob morju ugodno delujeta na človeško telo dva dejavnika, obmorska klima in morska voda, ki sta med seboj tesno povezana. Tako na primer morska voda vsebuje razne soli in med drugimi tudi jodove spojine. Ko se v poletni vročini segreva morje, izparevajo ogromne količine vode. Z vodno paro se dviga tudi jodova para in veter jo nosi na kopno. Vedeti moramo, da morska voda nima v sebi raztopljenih samo navadne kuhinjske soli, temveč gre za svojevrstno naravno tekočino, ki ima posebne kemične in biološke lastnosti. Morska voda je polna raznih mineralnih snovi in je po svoji kemični sestavi ter fiziološkem delovanju podobna kloridno-natrijevim in grenkim slufatno-magnezijevim mineralnim vodom. V njej so dosedaj raziskave odkrile okoli 50 elementov, ki jih pozna današnja kemija. In večina teh prvin je biološko pomembnih za naš organizem.

Tople morske kopeli so primerne za zdravljenje bolezni, ki so nastale na poškodbeni, degenerativni ali vnetni podlagi, za kronična vnetja mišic in obrobne živčnega sistema, vnetne procese ženskih rodil, bolezni presnove (protini, lahka sladkorna bolezen, debelitev), malo krvnost, vnetja zgornjih dihalnih poti itd. Dobre uspehe so dosegli s toplimi morski kopelmi pri alergičnih stanjih otrok, rahlitsu, posledicah otroške paralize, kroničnem bronhitisu ipd.

Zdravilne učinke morske vode izkoriščamo uspešno tudi z vdihovanjem njenih delcev (aerosolov). Morska voda ne preneha valuje, udarja ob bregove in se

stalno razpršuje v delce, ki jih pri bivanju na vodi in ob vodi vdihavamo. Polnjenje ozračja s temi delci še pospešuje vetrovnost, ki je ob morju skoraj stalna. Poleg ionov natrija in klorida je v teh delcih predvsem brom. Ker se nad morsk gladino pojavljajo tudi precejšnje količine ozona (največ med 12. in 14. uro), je morsk obala izreden NARAVNI INHALATOR. Vdihovanje drobnih delcev morske vode zdravi predvsem vnetne pojave na dihalih ter krepi odpornost vseh dihalnih poti proti infekcijskim obolenjem.

Po vsem povedanem ni dvoma, da je za nekatere morje »klimatska lekarna«. Že samo kopanje je za človeka na poletnem dopustu prijetno razvedrilo. Nekatere ljudi prevzame prava euforija (blaženost), morje jih skoraj omamlja.

Pri fiziološkem vplivu morske vode je predvsem pomembna sprememba temperature. Vremenske razmere za kopanje so po mnenju strokovnjakov lahko izredno primerne, ustrezne in že sprejemljive. Izredno primerne so takrat, kadar ima voda temperaturo najmanj 22 stopinj Celzija in kadar pihlja veter s hitrostjo 2 — 4 metrov v sekundi. Takšne razmere so na jadranski obali od junija do septembra. Ustrezni za kopanje so tisti dnevi, ko se temperatura zraka ne spusti pod 18 stopinj, veter pa piha največ 7 metrov v sekundi. Takšne razmere štejejo za zelo ugodne, človek se ob njih odpočije, rekreira in utrdi.

Zdravniki, ki so preučevali, kako se na hladno vodo odzivajo srce, krvni obtok in presnova, svetujejo, naj bo med dvema kopanjema po dve do tri ure premora.

Po tem, kako se na kopanje v hladnem morju odzivata srce in krvni obtok, je mogoče sklepati, da kopanje spodbuja normalizacijo teh funkcij in da kopalca pomirja, hkrati pa mu še zelo razbremeni srce. Kopanje v morju namreč vpliva na krvni obtok tako, da prenizek krvni pritisk poviša, previsokega pa zniža na normalo.

Vsi telesni organi delujejo bolj živahno, precej se poveča odpornost. Ugotovili so, da se zviša število rdečih in belih krvničk. Kopanje v morju se zlasti pri ležerjih in v sopolnih poletnih dnevih — izboljša se gospodarjenje s toploto v telesu, in to

dobro vpliva tudi na krvni obtok. Organizem se razbremeni; to pa je ena izmed koristnih stvari, ki jih prinaša dopust na morju, kopanje v hladni morski vodi, ko je zunaj peklenska poletna vročina, odvrta motnje v krvnem obtoku in hkrati krepi celo telo. Načrtno kopanje in bivanje na morju naj bi trajalo tri tedne, še boljše štiri. Ne samo da se človek utrdi, tudi odpornejši postane pred pogostimi okužbami, kakršna je na primer prehlad; pomemben učinek kopanja pa je tudi normalizacija telesnih funkcij.

Sodobna klimaterapija uči, da je najbolj zdrav dopust, če ga najprej preživimo ob morju, kjer se spočijemo in zagorimo, drugo polovico pa na zelenih višavjih, kjer je sicer veliko nekoliko ostrejših klimatskih dražljajev in več gibanja, kar pa nas spet usposobi za učinkovito, dejavno življenje.

Preden se odločimo, kam na aktivni oddih — na deželo, v hribe, k jezeru ali na morje — si moramo razjasniti nekaj pomembnih vprašanj, na primer to, katero klimatsko področje je za naše zdravje koristnejše. Tu bi vsekakor potrebovali pomoč in nasvet zdravnika, poznati bi morali tudi bioklimatsko vrednost določenega kraja, če ima status turistično-rekreativnega območja, turistično-klimatskega ali klimatskega zdravilišča. Upravičeno lahko pričakujemo, da bomo, kot mnoge dežele na Vzhodu in Zahodu, tudi pri nas začeli posvečati večjo pozornost temu vprašanju.

Šivalnica Senovo

Odsotnost z dela nezadržno raste

V letu 1986 smo planirali visok fizični obseg proizvodnje. Do konca leta ga nismo izpolnili.

Analize so pokazale, da je glavni razlog slab izkoristek fonda časa. Temu pa so botrovale povečane porodniške in bolniške. Kljub naporom, da bi zmanjšali odsotnost, je bolniški stalež presegel vse meje. Iz analiz odsotnosti je razvidno tudi, da ima povečana bolniška sezonski značaj.

Delo je bilo zaradi zahtev trga dokaj razdrobljeno, nalogi so bili majhni. Uspešno smo osvojili proizvodnjo kopalk. Zaradi potreb delovne organizacije smo razširili proizvodnjo kopalk še na 4. tehnološko skupino.

V letu 1986 smo dogradili skladiščne prostore in popravili streho. Z uspešno končano investicijo smo tudi pri nas izboljšali delovne razmere.

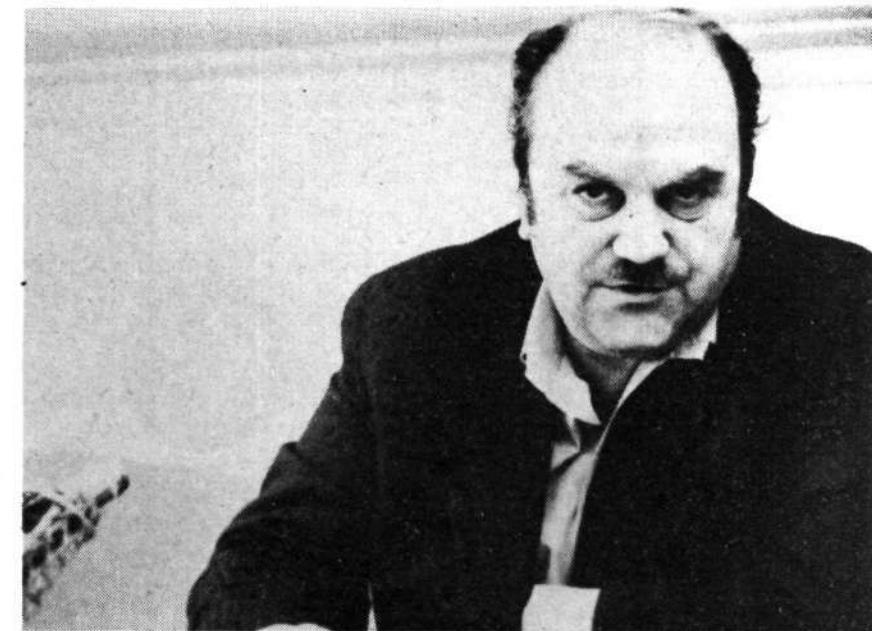
Branko Janc
Glasilo Lisca, marec 1987

Ing. Darko MARJETIČ:

Kakovostno vino samo po vztrajnem strokovnem delu

TOZD Vinogradništvo — kleti ima namreč samo 83 ha lastnih vinogradov in velik del njegove proizvodnje zagotavljajo kooperanti — zasebni vinogradniki. Že vrsto let je tamkajšnjim strokovnjakom osnovno vodilo: kako zagotoviti kakovostno vino iz grozdja, ki raste na našem območju in ki ga pač prevzemajo ob odkupu. Seveda tvori 90% prometa cviček, ki uživa med vini svoje zvrsti precejšen ugled, a tudi sicer so strokovnjaki z leskovškega gradu sklenili ugotoviti, do katere stopnje lahko s svojim znanjem, ustrezno opremo in ugodnimi klimatskimi razmerami izpopolnjujejo kakovost svojih vin. Uspehi, ki se kažejo, so spoštovanja vredni in vrsta priznanj je bila neposreden vzrok za to, da smo v kleti in polnilnici na Leskovcu poiskali tamkajšnjega direktorja, ing. Darka Marjetiča. Darko Marjetič trdi, da je bila za napredek v kakovosti dela tega kolektiva odločilna postavitev sedanjega sodobnega vinarskega obrata in prehod na stekleničenje vin. Lažje izvajajo odkup grozdja, vino negujejo v velikih, sodobnih posodah povsem z drugačnimi pristopi, kot so jih omogočali leseni sodi kostanjeviške kleti.

»Pomembno je«, pravi Marjetič, »da pri odkupu grozdja vemo, kakšna zvrst je pred nami, in temu prilagodimo ves

Ing. DARKO MARJETIČ

vseh ostalih) tak, da dobro grozdje podberejo in obdržijo doma, vse ostalo pa pripeljejo k nam, češ za zadrugo je vse

dobro! Zato dobimo največ žametovke in že ta niti ob dobrih letinah ni najbolj kakovostna.

mezne sorte grozdja (modra frankinja, laški rizling, sauvignon...) in jih vinificiramo čiste, zlasti če je bila za njih trgativ kakovostna. Te sorte prodajamo čiste, s tem da nam ostaja cviček še vedno na prvem mestu po količini prodaje in iztržku. Tako smo za posamezna izbrana sortna vina prvič dobili sorazmerno visoka priznanja, nismo pa s tem še zadovoljni. Že vrsto let zatrjujemo, da je možno na tem področju pridelati vrhunska vina, oz.

vina s predikati. Vedeti pa je treba, da je to možno doseči samo v družbenem sektorju.

Kaj opredeljuje kot vino s predikatom?

»To so posebne kakovosti vrhunskih vin — jagodni izbor, izbor, pozne trgatve, ledeno vino. Namenjene so predvsem staranju — odležavanju, ker z večletnim dozorevanjem pridobivajo kakovost. Te t. i. terciarne kakovosti se takrat šele začnejo odražati. V zasebnem sektorju taka vina težko zagotovimo, ker nimamo zakonskih možnosti za vodenje trgatve. Ko enkrat dovolimo trganje posamezne sorte, se po vseh hribih zaletijo vsi hkrati in potrgajo tisto, kar je treba in česar še ni treba.

Na prevzemnem mestu tega ne moreš ločevati, še težje pa nekoga prepričaš, da bi pustil grozdje zoreti še 14 dni, 3 tedne in s posebno kakovostjo dosegel višjo ceno. Na celotni vrednosti s tem pridelovalec ničesar ne izgubi (zaradi višje odkupne cene) a mentaliteta je taka, da žal to lahko dosežemo le v družbenem sektorju, kjer pa so površine posameznih sort in količine omejene. Zato tudi vseh teh vin, za katera smo dobili najvišja priznanja, ni

Od leta 1970 tudi v vinski kleti na leskovškem gradu stekleničijo vina. Klet zmora s svojimi predelovalnimi napravami do 500 vagonov grozdja in to količino bodo predvidoma dosegli do leta 1990. Do takrat pa bodo marsikaj še morali spremeniti. Čim bolj bo treba zagotoviti, da bi kooperanti res oddajali toliko grozdja, kolikor so ga po pogodbi dolžni, radi bi pa tudi zagotovili kolikor toliko strokovno vodeno — načrtovano trgativ.

postopek od samega začetka: robkanje, zaščito do nege v kleti. Od vsega začetka je bil naš cilj postopno izboljšanje kakovosti naših izdelkov.

Kakšno sestavo grozdja dobite od kooperantov?

»Večina je žametne črnine. Žal je odnos pridelovalcev (tako kooperantov kot

Kakovostne sorte (modra frankinja, laški rizling, rumeni plavec, sauvignon...) pa največkrat ostanejo v domačih kletih ali pa gredo v preprodajo. To nam v predelavi povzroča še toliko večje težave, ker sorazmerje sort, ki bi morale sestavljati cviček, težko zagotavljamo. Zato v zadnjih letih raje skušamo ohraniti posa-

veliko. Vedeti pa je treba, da je to delno tudi smotno, ker ta vina niso namenjena množični potrošnji.

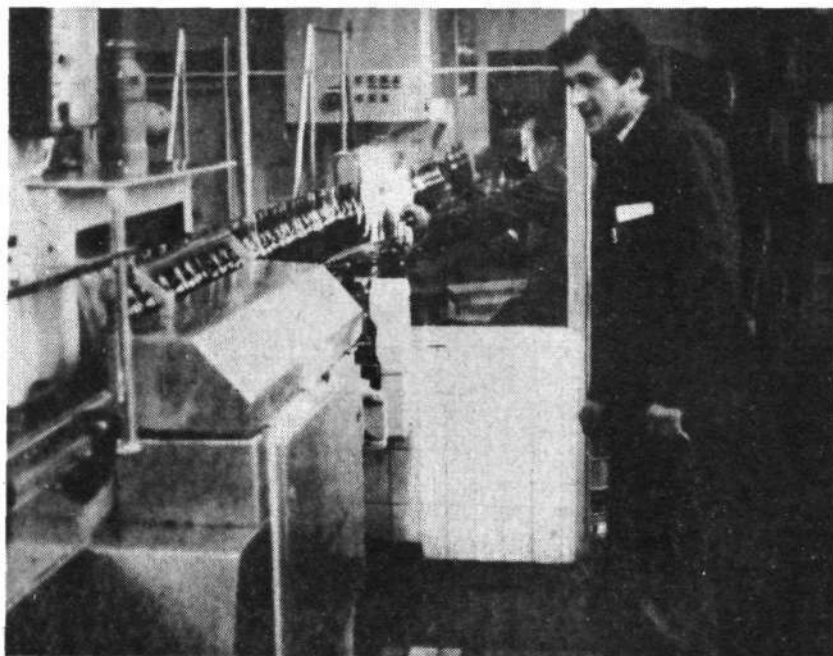
Pri vinih s predikatom je pomembno skrbno vodenje tehnologije od začetka do konca, svoj delež ima pa tudi kakovost letnika. Ves naš trud je zaman, če nas je narava že pri trgatvi onemogočila.

Vaše zadnje priznanje je pred nama na mizi?

»To je laški rizling, letnik 1985. Uspeli smo ga pripraviti v dveh kakovostih: kot pozno trgatve in kot pozno trgatve — izbor. Razlika med njima je v tem, da je izbor še za kategorijo višji po kakovosti, čeprav smo oba trgali v bistvu istočasno: 30. in 31. oktobra 1985. Za izbor smo s te površine (2,5 ha), puščene za pozno trgatve, najprej pobrali najlepše, najdozorelejše grozde ali — dele grozdov. Ta kakovost pride do izraza zlasti zaradi aromatičnih snovi, bilo pa je tudi nekaj razlike v skladkorni stopnji, saj je bilo to grozdje boljše, dozorelejše.

Vse to smo vinificirali po postopku hladne fermentacije — vino je vrelo pri približno 4° — 8° C, fermentacija je trajala mesec in pol, s tem da smo seveda potem takoj vino zaščitili — postopek čiščenja, filtriranja. Tako vino odleži v lesenih posodah do trenutka, ko ocenimo, da je kemično in organoleptično zrelo za stekleničenje. To je bilo maja 1986, trenutno pa vino v steklenicah dozoreva, čeprav ga je nekaj že v prodaji. Teh količin vsega skupaj ni veliko, ker nam ni cilj, da jih v letu dni razprodamo, ampak da vino sami spremljamo in v stroki dokažemo, če je res, da z dozorevanjem v steklenicah tudi na tem področju lahko dosežemo pričakovano kakovost. Steklenice, ki smo jih dali v promet, naj bi služile predvsem propagandi. Nihče namreč ni pričakoval, da je možno pri nas pridelati tako kakovost. Tudi v strokovnih krogih smo poželi visoko priznanje (zlata medalja na ljubljanskem vinskem sejmu in velika zlata medalja v Novem Sadu za leto 1986) in vsako leto se bomo z istim vinom ponovno pojavljali na sejmišjih ter s tem preverjali rast kakovosti.

Na podlagi izkušenj smo se v letu 1986 ponovno odločili za pozno trgatve laškega rizlinga. Pogoji so bili za pozno trgatve nekoliko slabši kot leto poprej, čeprav imamo večjo količino. Namreč: v določenem obdobju je potrebna za kakovostno pozno trgatve določena količina vlage (dežja), letošnje jesensko vreme pa je bilo presušeno. Pri pozni trgatvi mora grozdje imeti nekaj žlahtne gnilobe in ob presušem vremenu je bilo grozdje prezdravo. Zato smo se tudi odločili samo za pozno trgatve (brez izbora). Ocenili smo, da je tudi pri sorti sauvignon možno doseči pozno trgatve (čeprav je je zelo malo) in

poskusno smo se odločili, da za to izkoristimo nasad na Sremiču. Ta je bil od nekaj znan po sauvignonu in belem pinotu. Trenutno se napoveduje zelo dober rezultat, s temi vini gremo sedaj na oceno letnika 1986 v Maribor (maja!), na novosadski in ljubljanski sejem. Po kakovosti ocenjujemo laški rizling in sauvignon boljše, kot je bila trgatve 1985. Hkrati smo iz sremiških vinogradov pripravili tudi kakovostno modro frankinjo, ki v tej fazi dozorevanja kaže, da ne bo zaostajala za znanim letnikom 1983 (to vino je prejelo veliko zlato medaljo v Ljubljani in zlato v Novem Sadu).«

Vemo, da se vinogradniki in kletarji — amaterji radi poizkušajo na vseh področjih. Ko nastane trgatveni naval, se ustrašijo optičnih jat, slabega vremena, tatov... Kaj bi svetovali tistim, ki bi se morda vendarle odločili za poizkus pozne trgatve?

»V zasebnem vinogradu in hramu je zelo težko doseči tako kakovost. Naravni pogoji (sorta, lega, letina...) so lahko dani, veliko težje pa je pri kletarjenju, saj večina nima ustrezne opreme. Imajo tisto osnovno opremo, ki je včasih bila — že mlin je redkost. Imeti pa bi morali še določene priprave za filtracijo vin. Postopki morajo biti izredno strogi, brez napak, ki jih vino ne prenese. Premalo zaščite ali en sam zračni pretok ob nepravem času je lahko usoden. Vino je treba namreč redno spremljati, tako po kemični kot po organoleptični plati, in ugotoviti natančni trenutek, ko je posev posev potreben. To je v zasebni kleti neizvedljivo. Tudi če tu in tam kdo ima pripravo za merjenje alkohola, nima priprave za merjenje kisline. Večinoma imajo le pripravo za merjenje sladkorja v moštu. Če pa vina redno ne spremljaš, lahko dosežeš zaželeno kakovost zgolj po naključju.«

Kljub temu tudi zasebniki svoje vino stekleničijo, že zato, da ni 'na malem' v sodih. Pred tem ga kvečjemu ohladijo zato, da odstranijo vinski kamen, medtem ko filtrov pač nimajo. Kaj jim svetujete?

»Za vino, namenjena domači uporabi, so kakovostna merila pač drugačna. Bistveno je to, da zagotovimo popolnoma zdravo vino — brez kakršnihkoli priokusov, brez bolezenskih znakov in napak — ter da je bistro. Torej: če vino ni bistro, ga ne bomo stekleničili tako dolgo, dokler

ga ne očistimo — čeprav le s preprostim fizikalnim postopkom, kot je dodajanje želatine ali bentonita. V poštev pridejo tudi eponiti, aktivna oglja). Zavedati se moramo, da je zima morala svoje opraviti — izločiti vinski kamen. Če se ta ni izločil v celoti, se ga bo nekaj nabralo v steklenici, kar pa ni nič hudega za tistega, ki vino pozna.«

Kje je možno ta čistila nabaviti?

Možno jih je dobiti pri nas, želatino lahko kletarji nabavijo v lekarni, bentonite pa imajo v specializiranih prodajalnah v Ljubljani (Chemo). V Ilirski Bistrici pri tovarni organskih kislin pa obstaja prodajalna, kjer imajo na zalogi popolno izbiro teh zaščitnih sredstev v majhnih zavitkih. Po takem postopku je vino praktično toliko stabilno, da ga lahko spravimo v steklenice. S filtriranjem ga pač ne morejo sterilizirati in s tem preprečiti pojavljanje »kana«, zato je za zasebnike — amaterske kletarje edina rešitev v tem, da steklenico natočimo čim bolj polno. Dovolj je, če v steklenici pustimo 5 mm zračnega stolpca med vinom in zamaškom in dobro zamašene steklenice položno shranimo. Pri povsem polni steklenici »kana« res ne bo, a ob spremembi temperature nam bo zaradi pritiska razneslo steklenico.«

Kaj pa kakovost zamaškov pri nas?

»Za to je škoda vsake besede. Kronske zamaški so — zlasti tisti z notranjo prevleko iz plastike — zanesljivi, lahko jih je razkužiti. V pluti se rada naredi cela vrsta bakterij, gliv, ki jih je potem težko odstraniti. Žal domače plute nimamo. Uvažamo tretje-razredno pluto in v Neumu jo zdrobijo ter zopet zlepijo. Zato za svoje potrebe zamaške uvažamo. Cena zamaška je 50 — 55 — dinarjev, steklenice pa 60 din. Želimo dobiti (preko Plutala) zamaške prve A kakovosti iz Portugalske, a tudi pri tem jih je 30% takih, ki bi bili kvečjemu dobri za tretjo kategorijo. Žal jih navzven vseh niti ne moremo odkriti in ugotovimo šele čez leto ali dve, da so bili neuporabni. Tak zamašek lahko uniči tudi vino v steklenici, s tem pa je vržen trud nekaj let.«

Kakšno funkcijo pri »dihanju zamaška« ima folija na vrhu steklenice in kolikšen je rok trajanja vašega, stabiliziranega vina v primerjavi z doma stekleničenim?

»Kakovosten zamašek omogoča dozorevanje vina v steklenici. Proces staranja in dozorevanja zahtevajo določeno količino kisika. Pred stekleničenjem vino konzerviramo z žveplom, ki se kasneje razgrajuje (ob navzočnosti kisika), zlasti pa je pri terciarnih bukejih pomemben dotok kisika in tega mora zamašek prepuščati. Če je kisika preveč, je staranje prehitro — vse sestavine naenkrat oksidirajo. Foli-

ja je bolj okras in ne preprečuje dostopa kisiku, saj tudi ni zalepljena. Njena naloga je, da ščiti zamašek pred umazanijo, brušenjem, in nanjo lahko zapišemo še dodatne informacije.

Življenjska doba stabiliziranih vin je neomejena, a njihova kakovost je odvisna zvrsti vina. Če je osnovna žametna črnina, potem z odležavanjem ne bomo pridobili veliko, po letu in pol do dveh bomo že začeli izgubljati. Pri takih sortah, ki že same zagotavljajo kakovost, traja krivulja staranja nekoliko dlje. Po nekaj letih (lahko tudi po desetih) doseže vino vrhunec, potem pa kakovost zelo hitro pada. To se ne da vnaprej določiti, sploh pa ne generalno. Po sestavinah lahko okvirno predvidimo neke roke, a več od tega ne.

Doma natočeno vino traja do naslednje trgovine. Oksidacijski procesi so tako hitri, da je vino po letu in pol že daleč od tiste kakovosti, kot smo jo spravili v steklenice. Lahko si ljudje ljubiteljsko obdržijo kako steklenico, zato da se bodo lahko pohvalili z 20 let staro steklenico vina, a običajno je itak tako, da toliko stare steklenice nikdar niti ne odprejo!

Fizikalno čiščenje mora biti kombinirano s filtriranjem vina in filter je drag, zato se ga nekomu, ki nima vsaj 100 hl vina, ne izplača kupiti. Le tako je stekleničenje uspešno.«

V dobo zorenja sodi tudi odleževanje?

»Prva stopnja odleževanja je v sodih in zlasti pri vinih, ki se pijejo mlada (cviček) je to zorenje v večjih posodah (jeklenih, plastičnih, betonskih) pomembno. Preprečiti je treba prehitro oksidacijo vina, kar se dogaja pri leseni posodi. Zato so pa

leseni sodi primerni za začetno odleževanje vin, namenjenih staranju — omogočajo razvoj aromatičnih snovi.

Nikakor tudi ni za shranjevanje vina primerna priročna plastična posoda — razen za krajši transport — ker procesi staranja v PVC masi niso zaključeni in ker tudi vino samo nekatere sestavine posode razkraja ter se s tem navzema vonja. Za vino obstajajo posode iz posebno »starane« PVC mase, ki pa so žal brez izjeme le večje cisterne!«

Kako ocenjujete pomen vinarskih prirediteljev za preverjanje stanja v vinogradništvu?

»Žal so zadnjih nekaj let te prireditve iz različnih vzrokov zamrle, pričakujem pa, da jo bomo letos ponovno uspeli organizirati. Res je sicer, da se posamezni vinogradniki pojavljajo pred ocenjevalno komisijo z zelo malimi količinami izredno skrbno pripravljenega vina (n. pr. 50-litrski sodček ali celo še manj!), s čimer kršijo tekmovalna določila o tem, da mora za vsakim vzorcem biti na voljo določena količina vina, ki jo lahko morebiti prireditelj celo odkupi.

Večino pa le zanima realna ocena njihovega pridelka — zato sodim, da lahko po taki prireditvi ovrednotimo (povprečno) kakovost letine in splošni napredek kletarskega znanja.«

Padec standarda je gotovo vplival na potrošnjo, zlasti najkakovostnejših vin, zanesljivo pa ima svoj delež tudi pivska (ne) kultura uživalcev vina! Kako jo ocenjujete?

»Gotovo je usodna kultura pitja, ki je žal prevečkrat nizka. Pivcem je cilj količina pijače in ne kakovost.

Vino je živilo, ki se mu je treba posvetiti ob hrani, ga spoštovati in uživati le v zmernih količinah. Vse drugo je nalivanje

in zaradi tega tudi posegajo ljudje po najcenejših vinih. Kdor se spozna na vino ter spoštuje sebe in pijačo, bo znal poiskati ustrezno pijačo, prebrati oznako na nalepki steklenice, uskladiti pijačo z jedjo, zagotoviti vinu primerno temperaturo, prostor, kozarce...

Najhujši greh je — to se dogaja tudi na našem področju — da nekateri pijejo brizganec s pozno trgatvijo. Človeka kar srce zaboli!

Žal k temu gotovo prispeva tudi sistem gostinstva, borna kadrovska zasedba, preskopa izobraženost... Celo v gostinskih šolah po prepričanju nas — vinarjev vse premalo povedo o vinu kot živilu, poznavanju in serviranju... Žal je gostincem večinoma cilj vino poceni nabaviti in drago prodati, običajno ločijo natakarnice le belo in rdeče vino.

Tudi v Krškem je kaj malo lokalov, kjer vino poznajo in imajo tudi kako zalogo vrhunskih ali predikatnih vin.

Nekaj besed bi morda kazalo nameniti t. i. »obrodu in kulturi pitja vina«.

»Vsako kulturno pitje vina je degustacija: pri vinu moramo ločiti štiri glavne značilnosti. Te nam dajo celotno podobo vina, ki pivcu zagotovi, ali pa tudi ne, užitek! Potrebno je primerno okolje, sicer pa lahko najprej ocenimo čistost in barvo vina. Če gre za vino z določenim geografskim poreklom, ki ga poznamo, lahko že po barvi ugotovimo njegovo kakovost. Pri določenih temperaturah vino sprošča aromo. Belo vino serviramo pri cca 12° C, rdečkasta pri 15° C, rdeča pa pri 18° C. Kozarec se od natočenega vina (razen če je peneče!) ne sme zarositi, saj pri prehladnem vinu ne pridejo do izraza vse kakovostne značilnosti — lahko se pa pivec prehladi!

Četrta kategorija kakovosti je okus — ko rahel požirek vina razlijemo po ustih, zaznamo njegovo (ne) prijetnost in že ta ocena nam zadošča za ustvarjanje celovite podobe pijače, seveda skupno z ostalimi tremi elementi!

Kako ocenjujete in priporočate vino kot aperitiv ali kot zaključno pijačo?

»Napačno je uveljavljeno mnenje, da je lahko aperitiv le žgana pijača. Vino je živilo in kot tako je tudi najbolj primeren aperitiv. Jasno pa je, da mora to biti neko izredno kakovostno vino: penina, vrhunsko ali predikatno vino... Tisti prvi požirek vina lahko pivcu zbudi tek.

Vino, ki ga uživamo med obrokom, ni nujno enako izredno kot prvo, a je lahko še vedno kakovostno! Po končanem obroku je vino »uporabno« tudi kot desert — k s.ladicam sodi sladko ali vsaj polsladko vino vrhunske kakovosti (starano...)

K dobremu vinu ne sodi kava, žganje ali močno okisana solata, sicer pa vsaka hra-

na terja svoje vino. Na vsakem področju običajno iščemo lokalno — značilno hrano in poleg sodi tudi vino tistega proizvodnega področja.

Zmerno pitje vina z okusom in ob dobri hrani je zanesljivo pot, ki ne vodi v alkoholizem!

Morda bi na koncu kazalo posredovati še kak nasvet vinogradnikom?

»Zelo težavno je delati, iskati kupce... če ne dobiš od kooperantov grozdja, ki bi ga po pogodbi moral. Vemo, da je letina 1985 pozebla in da grozdja ni bilo. Letina 1986 je bila boljša, a ljudje so še vedno grozdje obdržali ali prodali mimo nas. Tu gre predvsem za prodajo na črno, prometnega davka in drugih dajatev ni plačanih, če pa je kaj narobe, je takoj kriva (predvsem) družba, t. j. klet! Takega nereda, kot je pri nas, v vinorodnih državah ni in slej ali prej bo treba odnose urediti. Morda je v SR Sloveniji nekaj več reda kot na jugu, a s tem ne smemo biti zadovoljni.

Sicer pa so sedaj vinogradi obrezani in povezani in je najnujnejši in najosnovnejši nasvet vinogradnikom, naj dnevno spremljajo pojavljanje pršic. Nujni so obiski v vinogradu vsaj vsak tretji dan, ker čim se pršica pojavi, lahko brez protikuropa na-

redi velikansko škodo, zlasti občutljive so bele sorte. Ob začetku vegetacije rado dežuje, vreme se ohladi, pojavi se botritis in takrat pršica množično opravi svoj pohod.

Vsa ostala zaščita je bolj ali manj rutinska — morda kaže nekoliko več skrbi posvetiti modri frankinji.

Cene buteliranega vina — brez prometnega davka

Laški rizling	
— pozna trgatve	1.932.—
— pozna trgatve — izbor	1.932.—
Sauvignon	1.932.—
Modra frankinja 1983	910.—
Sremičan beli	940.—
Sremičan rdeči	856.—

Naša zakonodaja deli vina na bela, rdečkasta (rozeji, cviček...) in rdeča (teran, merlot...)

Sremičan beli je vrst vina, ki ga sestavlja grozdje laški rizling in kraljevina, nekaj malega pa je tudi sauvignona in rumenega plavca

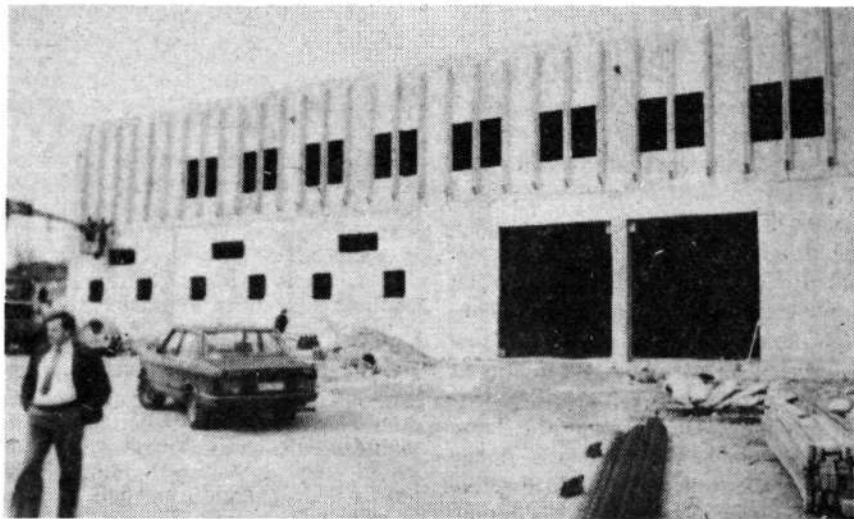
Sremičan rdeči je vrst vina, ki je sestavljena iz žametne črnine, modre frankinje in nekaj malega modrega pinota. V tem vinu ni mešanih belih sort grozdja in v tem se razlikuje od cvička!

ik

Kmetijsko-oskrbovalni center raste

V **Žadovinku**, za mehanično delavnico in prodajalno kmetijskih strojev, ki je last Mercator-Agrokombinata iz Krškega, je že videti betonsko poslopje nove prodajalne z reprodukcijskim materialom in skladišča — hladilnice za odkup kmetijskih pridelkov. V slednjem bo nekaj hladilnih celic za jabolka in krompir, pridelke, ki jih je treba po odkupu od kooperantov shraniti pod ustreznimi pogoji. V zgornji etaži bo prodajalna reprodukcijskega materiala, potrebnega v kmetijstvu, in gradbenega materiala, ki je bil potrošnikom doslej na voljo v prodajalni na C. k. ž. S tem bo dobila prodajalna v Krškem nekoliko več prostora za prodajo drobnejšega blaga, v okviru novega centra v **Žadovinku** pa bo dovolj prostora tako za skladiščenje zalog kot za parkirišče in nakladanje.

Poleg različnih podrobnosti, ki jih pripravljajo v **Žadovinku**, naj omenimo le še tehtnico, ki bo zmogla težo do 50 ton, in zalogo vseh vrst sadik. Direktor TOK, ing. Ivan Kozole, v okviru katere raste nov kompleks v **Žadovinku**, zatrjuje, da bo založenost nove »prodajalne« zadovoljila potrošnike.

PROGRAM PRIREDITEV V DKD EDVARDA KARDELJA KRŠKO

Maj

— 8. ob 19.30 uri: gostovanje SNG Maribor s komedijo **BENEČANKA**. Zgodba: lepega gozdarja zahtevata zase dve Benečanki, ki sta vanj blazno zaljubljeni, čeprav je mož v bistvu nečimrnik. Igrajo: Vlado Novak, Milena Muhič, Irena Mihelič...

— 15. ob 19.30. uri: mladinska komedija **Pero** — gostuje **ŠKD iz Brežic**,

— 22.: srečanje mladih tehnikov **SRS**,

— 29.: koncert **PIHALNEGA ORKESTRA TCPDJURO SALAJ KRŠKO**,

— 9.: 10., jubilejno republiško srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev ob 90. obletnici slovenske čebelarске organizacije,

— v maju predvidoma še: — koncert **LOJTRCE DOMAČIH**,

— koncert **MARJANA SMODETA** z uspešnico **JOŽICA**.

Junij

— predvidoma: — 5. junija dopoldan sprejem vlaka bratstva in enotnosti,

— 5. junija zvečer glasbeno-zabavna prireditev v avli doma — **PEHAR DOBRE VOLJE**,

— 6. junija — zbor 5. prekomorske brigade Ivana Turšiča-Iztoka ob 11. uri na ploščadi Trga M. Gubca,

— 15. junija koncert orkestra iz Pittsburgha,

— 12. junija koncert glasbene skupine **Videosex** in plesne skupine **Krik**.

ZA NASLEDNJO SEZONO — V OKTOBRU:

— gostovanje **SLG Celje** s Partljičevo komedijo **ŠČUKA, DA TE KAP**.

Zelenjava poleg delikatese

Ob podiranju **Kareja Dalmatinova** se je znašla v precepu tudi prodajalna **Mercator-Agrokombinata**, ki je doslej kljub zanikrnemu videzu prostora slovela po dobri založenosti in skrbnih ter prijaznih prodajalkah.

V **Mercator-Agrokombinatu** so sklenili, da **za** to (uradno zelenjavno) prodajalno usposobijo lokal, ki je nekaj časa sameval poleg **Delikatese**.

Potrošniki si seveda želimo, da bi iz tega nastali solidni in specializirani prodajalni z zelenjavo in delikatesami, saj je ostalih živil na voljo dovolj tudi drugje.

10 let doma upokojencev v Krškem

Višji življenjski standard, ob njem pa razpad tradicionalne družine povzročata, da je pri nas vedno več ljudi, ki v starejšem življenjskem obdobju potrebujejo družbeno pomoč in oskrbo. Da to velja tudi za posavski prostor, je že pred več kot desetletjem opozarjal Dušan Stupar, „prvoborec“ za izgradnjo domov za upokojence v Posavju. Njegova opozorila niso nalezla na gluha ušesa in tako je l. 1977 zrasel dom upokojencev v Krškem kot prva taka enota v Posavju.

V začetku aprila so delavci in oskrbovanci krške enote proslavili 10. obletnico obstoja. Na slovesnosti je direktorica posavskih domov upokojencev, Milka Cizl, orisala pot prizadevanj za izboljšanje življenjskih pogojev ostarelih od prvih pobud do uresničitve. Poudarila je, da so trije posavski domovi — to seveda velja tudi za krškega — sodobne ustanove, v katerih se uresničuje geslo Bojana Accetta da je treba letom dodajati življenje, ne pa ga samo podaljševati. Pohvalila je osebje, ki svojega dela gotovo ne bi moglo tako uspešno opravljati brez prizadevnosti ter zavesti o pomembnosti in humanosti svojega poklica.

Tončka Orešnik s Pijane gore pri Velikem Trnu je v domu že osem let. Na vprašanje, kako se počutijo oskrbovanci v domu, je povedala: »Ljudje so tu takšni, kot so bili doma: eni zahtevajo več, drugi manj, eni so bolj, drugi manj občutljivi. Jaz sem v življenju služila veliko gospodarjem, marsikaj sem morala prenesti, veliko potrpeti. Tako dobro, kot mi je v domu, mi ni bilo še nikoli. Imam svojo sobo, ki jo sama pospravljam, vedno je toplo in čisto. Hrana je dobra in dosti je je, le da jaz zaradi bolezni ne smem uživati veliko jedi. In prijazni so z mano. Vse imam,

kar potrebujem.« Travniki in zemlja? Ne, tega ne pogreša. Pravi, da ima že osemdeset let, a ji po videzu ne bi prisodili toliko. Tudi sama se noče vdati letom: še vedno pomaga osebju pri negi bolnih oskrbovancev.

Slovesnosti so se udeležili tudi predstavniki SPIZ Slovenije, skupnosti socialnih zavodov Slovenije, IS SO Krško, centra za socialno delo, zdravstvenega doma in društva upokojencev iz Krškega. Čestitali so delavcem in oskrbovancem ob jubileju ter obljubili vso podporo, da bi se uresničila naša skupna želja in potreba — izgradnja novega doma. Slovesnost so svojim nastopom oplešali učenci glasbene šole iz Krškega in člani Literarnega kluba „Beno Zupančič“.

Jožica Mikulanc, vodja enote v Kršem, je povedala, da je njihov dom že dolgo prenatrpan, zato morajo številne prošnje za sprejem v oskrbo zavrniti. Prostorska stiska jim tudi onemogoča, da bi razvili vse dejavnosti in v tolikšnem obsegu, kot bi želeli. Namesto 85, za kolikor je bil dom zgrajen, imajo sedaj 103 postelje.

V tej stiski zmanjkuje prostora za delovno terapijo, ki je sicer dobro razvita. Poleg nje imajo oskrbovanci še pestro družabno življenje: prireditve ob praznikih, praznovanja rojstnih dnevo, piknike, izlete ipd. Sodelujejo tudi z vrtci, šolami, glasbeno šolo, literarnim klubom in društvom upokojencev. Nekateri oskrbovanci pomagajo pri delu v domu: pri čiščenju, v kuhinji, pralnici, prenašanju pošte itd. Za to dobijo denarno nagrado.

Povprečna starost oskrbovancev je precej visoka — 74 let. Večina potrebuje dodatno nego in oskrbo. Oskrbnina znaša od 84 do 140 tisoč din in le majhen odstotek stanovalcev doma jo zmore sam plačevati.

Tovarišica Mikulanc pravi, da kadrovskih problemov zaenkrat še nimajo, da pa jih je mogoče pričakovati, ker med zdravniki nasploh ni zanimanja za gerontologijo, medicinskim sestram pa narava dela v domu ne nudi toliko možnosti za izpopolnjevanje kot, na primer, delo v bolnišnicah. Sedaj bi nujno potrebovali le delovnega terapevta, ki bi bil za to delo strokovno usposobljen in bi bil z njim polno zaposlen.

Rešitev za probleme bivanja in dela v domu vidijo v izgradnji nove stavbe. Upajo, da bo ta naložba, ki je predvidena v programu SPIZ Slovenije, tudi uresničena. Priprave že potekajo, gradnja naj bi se začela prihodnje leto. Menijo, da je novi prostor (na Spodnjem griču) dobro izbran, saj bo omogočal oskrbovancem dobre stike z okoljem, obenem pa jim nudil pogoje za večjo kulturo bivanja (zeleno površino, možnosti za delovno terapijo ipd.) Postal naj bi gerontološki center, ki bi v razne dejavnosti vključeval tudi tiste starostnike iz okolice, ki ne bivajo v domu.

-1

Delo javnega pravobranilstva v Celju v letu 1986

Javno pravobranilstvo v Celju je samostojni organ družbenopolitične skupnosti, ki ga je ustanovilo 11 občin, med njimi 3 posavske. Opravlja naloge v premoženjsko-pravnih zadevah, razlastitvenih postopkih in zadevah v prometu z nepremičninami med družbenim in zasebnim premoženjem — kot zastopnik družbenopolitične skupnosti.

Število zadev z območja občine Krško se je lani precej povečalo v primerjavi z 1. 1985 (od 135 na 245), zlasti tistih v zvezi z razlastitvami. To pripisujejo ažurnemu delu pristojnih občinskih služb. Poleg reševanja pravnih zadev je pravobranilstvo opravljalo tudi svetovalno in preventivno delo, usmerjeno v zaščito družbenega premoženja. V veliko pomoč pri tem jim je sedaj novi zakon o pogojih za prodajo stanovanj in stanovanjskih hiš iz družbene lastnine, sprejet 1. 1986. Odkar velja ta zakon, na javno pravobranilstvo ni prispela še niti ena pogodba o prodaji stanovanja ali hiše iz družbene lastnine. Opazni so tudi premiki na področju vrednotenja kmetijskih zemljišč.

Javno pravobranilstvo pogosto ugotavlja, da družbeno-pravne osebe nimajo usklajenega zemljiškoknjižnega stanja z dejanskim stanjem. Ravno tako niso v celoti opravljeni prenosi kmetijskih zemljišč z občin na kmetijske zemljiške skupnosti, te pa tudi nimajo potrebne evidence zemljišč, ki so v kmetijskem zemljiškem skladu.

Pri zastopanju krajevnih skupnosti, tudi z območja občine Krško, imajo najpogostejše težave zaradi pomanjkljivih in prepozni informacij, ki jih zahtevajo od krajevnih skupnosti. Razumejo sicer, da imajo v KS kadrovske težave, vendar brez tesnega sodelovanja z njihovimi predstavniki pravnih ne morejo uspešno reševati.

Iz poročila Nade Fink,
javne pravobranilke

DELAJSKI KULTURNI DOM
EDVARDA KARDELJA KRŠKO

FILMSKI PROGRAM V MESECU MAJU 1987

1. 5., petek, 20. — NAJSTNICE,
ameriški glasbeni

2. 5., sobota, 18. — PIZZA CONNECTION, ameriško italijanska-kriminalka

5. 5., torek, 20. — FRANCOSKI LJUBIMEC, ameriška melodrama

6. 5., sredo, 16. — RISANKE

18. ŽIKINA DINASTIJA, domača komedija, I. DEL

7. 5., četrtek, 18. — ŽIKINADINASTIJA, domača komedija, II. DEL

10. 5., nedelja, 18. — ŽIKINA DINASTIJA, domača komedija, I. DEL

20. — ŽIKINADINASTIJA, domača komedija, II. DEL

12. 5., torek, 20. — KONVOJ ŽENA, francoski avanturistični

13. 5., sredo, 16. — RISANKE

18. — FANTOVSKI VEČER, ameri-

ška komedija

14. 5., četrtek, 20. — CENA LJUBEZNI, ameriška komedija

16. 5., sobota, 20. — BAUNTI, ameriški avanturistični

17. 5., nedelja, 18. — V ROK SLUŽBE, ameriška KOMEDIJA

19. 5., torek, 20. — PETEK, 13. V. del, ameriški horor

20. 5., sredo, 16. — RISANKE

18. — ZASLEDOVANJE V VESOLJU, ameriški znanstven-fantastični

21. 5., četrtek, 20. — DŽOJ, VESELJE ŽIVLJENJA, francoska seksi komedija

23. 5., sobota, 18. — TERMINATOR, ameriški znanstven-fantastični triler

24. 5., nedelja, 18. — TERMINATOR, ameriški znanstven-fantastični triler

26. 5., torek, 20. — JEZDEC SKOZI ČAS, ameriški avanturistični

27. 5., sredo, 16. — PROGRAM RISANK

18. — PLAČANEC, ameriški avanturistični triler

28. 5., četrtek, 20. — VOLČJA DRUŽINA, angleški film groze

30. 5., sobota, 18. — VIGILANI, ameriški triler

31. 5., nedelja, 18. — MICKI IN MAUDE, ameriška komedija

Pridržujemo si pravico do morebitnih sprememb,

Ob dnevu OF: priznanja dolgoletnim AKTIVISTOM

24. aprila bo v DKD Edvard Kardelj slovesnost, na kateri bodo podelili vrsto priznanj dolgoletnim aktivistom ZSS, SZDL in ZK iz krške občine.

PREJEMNIKI SREBRNIH ZNAKOV ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE V LETU 1987

Cerovšek Albin — TCP „Djuro Salaj“, TOZD Vzdrževanje Krško
Černelič Franc — Poklicna gasilska enota Krško
Gramc Stane — TCP „Djuro Salaj“, TOZD Proizvodnja papirja Krško
Gričar Pavle — M-Agrokombinat, TOK DE Servis Krško
Kostrevec Majda — Labod TOZD Libna
Peterkovič Daniel — TCP „Djuro Salaj“, TOZD Vzdrževanje Krško
Sedaj Marija — Osnovna šola Jurij Dalmatin
Smodič Rudi — Metalna, TOZD TGO Senovo
Tomažin Majda — M-Agrokombinat — DSSS Krško
Troglrič Zvonko — Nuklearna elektrarna Krško
Volčanšek Franc — SGP Pionir, TOZD Gradbeni sektor Krško
Večko Tatjana — DS DPO v občini Krško
Zorko Stane — SOP, TOZD Oprema Krško
Konferenca osnovnih organizacij ZSS SOP

Blaževič Marjan — KO ZKS Krško — levi breg
Budna Vid — Zdravstveni dom — Lekarna Krško
Cerovšek Cecilija — Osnovna šola Leskovec
Djurič Savo — TCP „Djuro Salaj“, TOZD Proizvodnja papirja Krško
Dornik Anica — M-Preskrba Krško
Drganc Rudi — UNZ I Krško
Fric Franc — TCP „Djuro Salaj“, TOZD Proizvodnja papirja Krško
Jankovič Jože — TOZD PTT Krško
Jurečič Anton — KO ZKS Leskovec
Kolan Martin — M-Preskrba
Koljančič Miloš — KO ZKS Kostanjevica
Kostanjšek Anton — KO ZKS Senovo
Kos Roman — KO ZKS Krško — levi breg
Kožar Slavko — Rudnik Senovo
Kukovič Martin — M-Agrokombinat TOK Krško
Kunej Slavko — KO ZKS Krško — levi breg
Lešnjak Martin — KO ZKS Raka
Markl Ladislav — TCP „Djuro Salaj“, TOZD Proizvodnja papirja Krško
Markl Marjan — TCP „Djuro Salaj“, TOZD Energetika Krško
Markovič Peter — M-TOZD Hotel I Sremič Krško
Metelko Ivan — Iskra - Industrija elektronike Kostanjevica
Molan Marija — KO ZKS Senovo
Mušet Milan — Nuklearna elektrarna I Krško
Novak Vinko — TCP „Djuro Salaj“, TOZD Transport Krško
Umek Franc — KO ZKS Senovo
Peterkoč Jože — KO ZKS Senovo
Potisk Albin — M-Agrokombinat — DSSS Krško
Snoj Peter — SOP TOZD Klepar Krško
Unetič Maks — UNZ I Krško
Unetič Marija — Osnovna šola Jurij

Dalmatin Krško
Uršič Karel — KO ZKS Krško — levi breg
Vidmar Radovan — TCP „Djuro Salaj“, TOZD Proizvodnja celuloze
Vončina Mirko — KO ZKS Krško — desni breg
Vuk Janko — KO ZKS Brestanica
Zalezina Vinko — Novoles TOZD Sigmat Brestanica
Žibret Nikolaj — KO ZKS Krško — levi breg

ČLANI ZK S 40-LETNIM PARTIJSKIM STAŽEM

Beševič Sredoje — KO ZKS Kostanjevica
Kmetec Ivan — KO ZKS Senovo
Kukovič Stane — KO ZKS Krško — levi breg
Mihelič Jože — KO ZKS Raka
Mlakar Milan — Zdravstveni dom — Lekarna Krško
Molan Anton — KO ZKS Krško — levi breg
Novak Marija — KO ZKS Krško — levi breg
Nunčič Zinka — KO ZKS Krško — levi breg
Pinoza Antonija — KO ZKS Krško — desni breg
Pirc Franc — KO ZKS Leskovec
Pirc Terezija — KO ZKS Leskovec
Plut Ciril — Osnovna šola Heroja Milke Kerin Leskovec
Pogačar Betka — KO ZKS Krško — levi breg
Pogačar Franc — Zdravstveni dom — Lekarna Krško
Vladič Dušan — KO ZKS Krško — levi breg
Župančič Minka — KO ZKS Krško — levi breg

PRIZNANJA OF ZA LETO 1987

Glogovšek Ivan — Krško
Uršič Janez — Krško
Marjetič Margareta — Brestanica
Kukovič Marija — Brestanica
Čepin Jože — Senovo
Milar Anton — Krško polje
Dom upokojecev
Impoljca — enota Krško

ČLANI ZK S 30-LETNIM PARTIJSKIM STAŽEM